

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Obrony Narodowej

KON – 410.003.03.2017

P/17/035

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa

T +48 22 444 57 18, F +48 22 444 54 78

kon@nik.gov.pl

Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/035 – Realizacja prac rozwojowych na rzecz resortu obrony narodowej
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Obrony Narodowej
Kontrolerzy	Jan Słomiany, doradca ekonomiczny, na podstawie legitymacji służbowej nr 15589
Jednostka kontrolowana	Inspektorat Uzbrojenia
Kierownik jednostki kontrolowanej	Płk Dariusz Pluta, Szef Inspektoratu Uzbrojenia od 16 grudnia 2016 r. ¹ (dowód: akta kontroli str. 711 i 810)
Okres objęty kontrolą	Kontrolą objęto okres 2013-2016 oraz działania wcześniejsze i późniejsze w zakresie zagadnień dotyczących przedmiotu kontroli.

II. Ocena kontrolowanej działalności²

Na podstawie kontroli 8 projektów rozwojowych³ na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa, pn.:

- 1) „Dywizjonowy moduł ogniowy 155 mm armatohaubic samobieźnych (KRYL)” – dalej: DMO,
- 2) „Zautomatyzowany system dowodzenia i kierowania ogniem dywizjonowego modułu ogniowego 155 mm lekkich armatohaubic (KRYL) – dalej: ZSDiKO dla DMO,
- 3) „Nowy bojowy, pływający wóz piechoty” – dalej: NBPWP,
- 4) „Nowy kołowy transporter opancerzony” – dalej: NKTO,
- 5) „Kamery obserwacyjno-rozpoznawcze o szerokim zakresie natężenia światła LLL/CCD TV kompatybilne z systemem C4ISR ISW TYTAN” – dalej: kamery obserwacyjno-rozpoznawcze,
- 6) „Modułowy integrator do zarządzania systemem C4I żołnierza” – dalej: modułowy integrator,
- 7) „Celownik termowizyjny kompatybilny z systemem C4ISR ISW TYTAN, zintegrowany z wyświetlaczem nahałmowym, modułem laserowego systemu identyfikacji >>swój-obcy<< (IFF) z możliwością zdalnego sterowania głównymi funkcjami celownika” – dalej: celownik termowizyjny,
- 8) „Mikrofalowa broń obezwładniająca” – dalej: MBO.

NIK ocenia pozytywnie działania Inspektoratu Uzbrojenia (IU) w okresie objętym kontrolą.

Uzasadnieniem dla powyższej oceny jest fakt, że Inspektorat Uzbrojenia w należyty sposób wykonywał nałożone przez Ministra Obrony Narodowej dodatkowe zadania w zakresie wsparcia

¹ Stanowisko Szefa Inspektoratu Uzbrojenia w latach 2013-2017 (do 30 września 2017 r.) zajmowali: gen. bryg. Sławomir Szczepaniak, od 1 października 2012 r. do 30 czerwca 2015 r.; gen. bryg. Adam Duda, od 1 lipca 2015 r. do 16 grudnia 2016 r.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

³ Przedsięwzięcie realizowane jest w ramach konkursu, o określonej wartości finansowej, w ustalonych ramach czasowych, na podstawie umowy o wykonanie i finansowanie zadań nim objętych. Umowa zawierana jest pomiędzy Liderem Konsorcjum (Wnioskodawcą) a Narodowym Centrum Badań i Rozwoju. Przy realizacji projektów w konsorcjum naukowo-przemysłowym podstawową rolę pełni Lider Konsorcjum. Jest on współwykonawcą projektu z pozostałymi instytutami i przedsiębiorcami oraz sporządza wniosek o finansowanie projektu realizowanego na rzecz obronności państwa. Lider Konsorcjum podpisuje umowę z NCBiR na wykonanie i finansowanie projektu.

realizowanych przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (NCBiR) ww. projektów rozwojowych w obszarze obronności i bezpieczeństwa państwa.

Zadania IU w zakresie merytorycznego wsparcia realizowanych przez NCBiR projektów rozwojowych dotyczyły głównie następujących działań:

- IU w latach 2011-2012 do powołanych przez Dyrektora NCBiR Zespołów Nadzorujących (ZN) realizację 28 (z 36) umów o wykonanie i finansowanie projektów rozwojowych w dziedzinie obronności, skierował 46 przedstawicieli jako członków tych zespołów, a ich pracę wspierało 35 pracowników tzw. zaplecza, niezbędnych do merytorycznej i formalnej obsługi nadzoru projektów; w latach 2013-2014 wzrósł udział przedstawicieli IU skierowanych do nadzoru 50 umów na wykonanie ww. projektów, tj. ich liczba wzrosła do 82 członków ZN i do ok. 80 pracowników tzw. zaplecza, natomiast według stanu na dzień 30 listopada 2017 r. IU uczestniczył w nadzorze 38 umów w ww. zakresie, liczba członków ZN wynosiła 45, a liczba pracowników tzw. zaplecza - ok. 70; wejście w życie decyzji Nr 132/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 26 czerwca 2017 r.⁴ nałożyło na IU kolejne dodatkowe zadanie, tj. obowiązek zatwierdzania dokumentów merytorycznych powstałych podczas realizacji wszystkich projektów rozwojowych w NCBiR, takich jak: Założenia Taktyczno-Techniczne (ZTT), Wstępne Założenia Taktyczno-Techniczne (WZTT) oraz Ocena Projektu Konceptyjnego (OPK); realizacja powyższych zadań w znacznym stopniu spowodowała wzrost obciążenia pracowników IU zadaniami służbowymi; Inspektorat nie otrzymał wzmocnienia obsady osobowej dla realizacji tych zadań;
- w związku z prośbą Dyrektora NCBiR skierowaną do Departamentu Nauki i Szkolnictwa Wojskowego (DNiSW) MON o podjęcie pilnych działań mających na celu wykorzystanie przez NCBiR środków finansowych w 2011 r., IU zaproponował uruchomienie zadania o nazwie „*Dywizjonowy moduł ogniowy 155 mm armatohaubic samobieżnych*”; IU jednocześnie wskazał, że ww. zadanie powinno być realizowane w trybie i na zasadach decyzji Nr 28/MON z dnia 7 lutego 2011 r.⁵; propozycję projektu zaakceptowała Rada Uzbrojenia, a Minister Obrony Narodowej przekazał go do NCBiR do realizacji; kontrola wykazała, że IU odnośnie pozostałych siedmiu skontrolowanych projektów nie zgłaszał uwag na etapie formułowania treści tematów, które Minister Obrony Narodowej przekaze NCBiR do realizacji;
- IU po objęciu funkcji Koordynatora (od 16 kwietnia 2014 r.) realizowanych umów o wykonanie i finansowanie projektów DMO i ZSDiKO dla DMO, podjął działania dla doprowadzenia do zgodności przyjętych przez Wykonawcę założeń merytorycznych (w umowach) z Wymaganiami Operacyjnymi (WO) kryptonim „KRYL”, tj. potrzebami Sił Zbrojnych RP, poprzez:
 - wystąpienie do Sztabu Generalnego WP o udostępnienie WO kr. „KRYL”, które Wykonawca uzyskał w 2014 r., podczas gdy umowę na DMO realizował od grudnia 2011 r., a umowę na ZSDiKO dla DMO – od grudnia 2013 r.,
 - skuteczne działania na rzecz zredefiniowania WO kr. „KRYL”, np. w zakresie jednoznacznego sprecyzowania, że armatohaubica powinna być posadowiona na samobieżnym podwoziu kołowym,

⁴ Dz. Urz. MON poz. 137. Zmieniająca decyzję w sprawie wytycznych dotyczących planowania i realizacji w resorcie obrony narodowej czynności nadzoru nad projektami dotyczącymi obronności i bezpieczeństwa państwa realizowanymi poza resortem obrony narodowej.

⁵ Decyzja Nr 28/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 7 lutego 2011 r. w sprawie systemu pozyskiwania, eksploatacji i wycofywania uzbrojenia wojskowego Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej polskiej (Dz. Urz. MON Nr 3, poz. 35, ze zm.). Powołana decyzja zmieniona została decyzją Nr 72/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 25 marca 2013 r. w sprawie pozyskiwania sprzętu wojskowego i usług dla Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. Urz. MON poz. 78, ze zm.). Decyzję tę zmieniła decyzja Nr 141/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie systemu pozyskiwania, eksploatacji i wycofywania sprzętu wojskowego Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. Urz. MON poz. 149).

- przeprowadzenie przeglądów krytycznych, w których ustalono stan realizacji projektów (na 19 września 2014 r.) oraz wskazano możliwości osiągnięcia przyjętych celów projektów, jak również określono warunki do podjęcia czynności nadzoru przez resort obrony narodowej nad projektami; warunki te głównie dotyczyły aneksowania umów na wykonanie projektów, np. w zakresie przeniesienia praw własności do efektów rzeczowych projektów (tj. prototypów wyrobów i Dokumentacji Technicznej Wyrobu - DTW) z Wykonawców na MON - IU, wskazano również zasady sprawowanego przez resort obrony narodowej nadzoru projektów, które zdefiniowane zostały w decyzji Nr 72/MON (obecnie Nr 141/MON),
- opracowanie wniosków o podjęcie nadzoru nad ww. projektami przez resort obrony narodowej, a od 5 lutego 2015 r. koordynowanie tego nadzoru (po akceptacji wniosków przez Sekretarza Stanu w MON),
- systematyczne informowanie NCBiR, Wykonawców oraz DNiSW MON o stanie faktycznym realizacji projektów; np. w marcu 2017 r. IU poinformował ww. instytucje o stwierdzeniu braku postępów w realizacji projektów, pomimo przekazywania Wykonawcom (od września 2016 r.) na bieżąco uwag do przedstawianych dokumentów, takich jak: PK, ATE, PrZTT oraz SW i PrWZTT; wobec powyższego, w konkluzji IU wskazał, że *„Jednocześnie informuję, że dalszy brak postępów w realizacji prac może spowodować odstąpienie przez resort obrony narodowej od czynności nadzoru nad ww. projektami”*,
- doprowadzenie do posiedzenia w dniu 19 czerwca 2017 r. Komitetu Sterującego w NCBiR z udziałem IU, Gestora, Organizatora Systemu Funkcjonalnego (OSF), tj. właściwego zarządu Sztabu Generalnego WP i Wykonawcy, w celu wypracowania rozwiązania dla skutecznego wykonania projektów; ww. gremium w przyjętym rozwiązaniu wskazało na konieczność podziału obecnie realizowanego wstępnego etapu (Określenie Założeń do Projektowania) projektu DMO poprzez podział na podetapy, w tym wyodrębnienie zadań dla 155 mm samobieźnej haubicy i realizacji w pierwszej kolejności wydzielonego podetapu dla tego uzbrojenia, a następnie realizacji OZP dla DMO; po uzyskaniu zaś pełnej struktury DMO, przystąpienie do realizacji projektu ZSDiKO dla DMO; przyjęte rozwiązanie urealniło wykonanie projektów, jednak kosztem wydłużenia czasu wykonania tych projektów,
- IU podejmował adekwatne działania (podobnie jak w odniesieniu do projektów DMO i ZSDiKO dla DMO) w stosunku do pozostałych koordynowanych projektów, tj.: NBPWP, NKTO, kamer obserwacyjno-rozpoznawczych, celownika termowizyjnego i modułowego integratora; należy podkreślić, że w stosunku do projektów: kamery obserwacyjno-rozpoznawcze, celownik termowizyjny i modułowy integrator, w związku z ich terminowym wykonaniem, jednakże w warunkach niespełniania przez nie WO kr. TYTAN, IU wnioskował o zawężenie procedury nadzoru w stosunku do tych projektów, polegającej na odstąpieniu od wymagań Sił Zbrojnych określonych w WO kr. TYTAN oraz dokonywaniu ocen efektów rzeczowych projektów pod względem zgodności z warunkami umów, nie zaś z wymaganiami Sił Zbrojnych RP; ww. procedurę zatwierdził Sekretarz Stanu w MON w dniu 19 kwietnia 2016 r. i była ona wykonywana, w tym przez IU w dniu 30 listopada 2017 r.;
- IU był uczestnikiem procesu nadzoru projektu rozwojowego MBO, koordynowanego przez Inspektorat Implementacji Innowacyjnych Technologii Obronnych (I3TO), w związku z doświadczeniem nabytym m.in. podczas koordynowania ww. projektów rozwojowych; IU udzielał szerokiego wsparcia procesowi koordynacji projektu MBO, polegającej m.in. na wskazywaniu potrzeby ujęcia w dokumentach koordynacyjnych, np. wniosku o objęcie projektu nadzorem MON, przeniesienia praw własności rezultatów rzeczowych projektów z Wykonawcy na MON; po ustaleniu (m.in. przez IU) braku

możliwości uzyskania przez Wykonawcę własnej technologii do produkcji lampy żyrotronowej, a jedynie możliwości pozyskania technologii od zagranicznego dostawcy na warunkach ograniczonej licencji (bez uzyskania praw własności do technologii), Inspektorat popierał działania Koordynatora, tj. I3TO, w celu zaprzestania dalszej realizacji projektu rozwojowego MBO; Minister Obrony Narodowej zaakceptował w dniu 8 listopada 2017 r. stanowisko⁶ resortu obrony narodowej w sprawie podjęcia decyzji o przerwaniu realizacji projektu i jego rozliczeniu.

Pozytywnie ocenić należy również staranność i rzetelność wykonywania zadań w zakresie merytorycznego nadzoru przedstawicieli IU delegowanych do Zespołów Nadzorujących powołanych przez Dyrektora NCBiR.

Ocena ogólna

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

I. Koordynacja i współpraca w realizacji badań naukowych i prac rozwojowych na rzecz obronności

Kontrola wykazała, że 7 z 8 ww. projektów rozwojowych zleconych przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, objętych kontrolą było koordynowanych przez Inspektorat Uzbrojenia zgodnie z przepisami pkt. 3 decyzji Nr 59/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 26 lutego 2014 r.⁷ Projekt pn. „Mikrofalowa Broń Obezwładniająca” koordynowany był natomiast przez Inspektorat Implementacji Innowacyjnych Technologii Obronnych, a IU uczestniczył w nadzorze realizacji tego projektu w zakresie pracy rozwojowej.

Ustalenia w zakresie podjętych i zrealizowanych przez IU działań koordynacyjnych na rzecz poszczególnych projektów rozwojowych zostały przedstawione poniżej.

Szef Inspektoratu Uzbrojenia ustanowiony został od 16 kwietnia 2014 r. Koordynatorem⁸ nadzoru sprawowanego przez ekspertów delegowanych z MON nad zleconymi, przez NCBiR do realizacji wykonawcom⁹, projektami rozwojowymi, tj.: 1) DMO i 2) ZSDiKO dla DMO.

IU w ramach wykonywania funkcji Koordynatora, zwrócił¹⁰ się do Sztabu Generalnego WP (SG WP), Dowództwa Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych (DG RSZ) oraz Inspektoratu Wsparcia SZ (IWsp. SZ) o skierowanie do IU ekspertów, do udziału w przeglądach krytycznych ww. projektów. IU zwrócił się również do Działu realizacji projektów na rzecz bezpieczeństwa i obronności państwa w NCBiR o stanowisko w sprawie aneksowania umów o realizację i finansowanie ww. projektów, dostosowujących te umowy do wymogów decyzji Nr 72/MON z 25 marca 2013 r. NCBiR w kwestii aneksowania umów zadeklarowało współpracę na rzecz ich dostosowania do przepisów obowiązujących w MON. NCBiR zaznaczyło jednak, że projekt DMO realizowany od grudnia 2011 r. był w zaawansowanej fazie, a w związku z tym proponowany zakres zmian, łącznie ze skutkami finansowymi zgłoszonych przez MON sugestii, wymagał uzgodnienia z

⁶ „Stanowisko przedstawicieli jednostek i komórek organizacyjnych resortu obrony narodowej dotyczące dalszej realizacji projektu >>Mikrofalowa broń obezwładniająca<<”. W stanowisku wyrażono m.in., że: „Ze względu na brak możliwości osiągnięcia przez Wykonawcę (PIT-RADWAR – Lider Konsorcjum) celu głównego, jak i zakładanych celów szczegółowych projektu pn. >>Mikrofalowa broń obezwładniająca<<, wchodzącego w skład Programu Strategicznego pn. >>Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej<< na podstawie obowiązujących przepisów (decyzji Nr 59/MON z dnia 26 lutego 2014 r.) rekomenduje się podjęcie decyzji o przerwaniu realizacji projektu i jego rozliczeniu”.

⁷ Decyzja w sprawie wytycznych dotyczących planowania i realizacji w resorcie obrony narodowej czynności nadzoru nad projektami dotyczącymi obronności i bezpieczeństwa państwa realizowanymi poza resortem obrony narodowej (Dz. Urz. MON z 2014 r. poz. 74, ze zm.).

⁸ Sekretarz Stanu w MON, 16 kwietnia 2014 r. zaakceptował Wykaz „koordynatorów” dla projektów z obszaru obronności realizowanych w NCBiR (pismo DNISW MON nr 1251 z 18 kwietnia 2014 r.). Do głównych zadań koordynatora należało:

1. Zatwierdzanie dokumentów opracowanych w ramach projektów wymagających takich czynności, w tym co najmniej SW, WZTT, OPK, ZTT (także ZTT podlegające weryfikacji w toku realizacji projektu), PBK, protokołu końcowego z badań kwalifikacyjnych oraz orzeczenia z badań kwalifikacyjnych (po uprzednim uzgodnieniu).
2. Zatwierdzanie (uprzednio uzgodnionej) DTW (dokumentacji technicznej wyrobu) projektu, w zakresie której resort obrony narodowej przejmie autorskie prawa majątkowe wraz z prawami zależnymi.
3. Wzięcie udziału w badaniach przewidzianych w harmonogramie projektu, w szczególności w roli zastępcy przewodniczącego Komisji Badań Kwalifikacyjnych.

⁹ Wykonawcami zleconych przez NCBiR projektów rozwojowych były konsorcja jednostek naukowych i przedsiębiorców, z liderem, tj. podmiotem uprawnionym do podpisania stosownej umowy cywilno-prawnej.

¹⁰ Pismo nr VI/10520/14 z 04.09.2014 r. dotyczące realizacji przez Inspektorat Uzbrojenia zadań koordynatora w procesie nadzoru realizacji projektów finansowanych przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju.

Wykonawcą. Projekt ZSDiKO dla DMO natomiast realizowany był od grudnia 2013 r. NCBiR podkreśliło, że projekty realizowane były na podstawie umów cywilnoprawnych, co ograniczało możliwości wpływania przez NCBiR na Wykonawcę odnośnie dostosowania przedmiotowych umów do oczekiwań MON. Przy braku konsensusu w ww. zakresie, na wniosek Ministerstwa Obrony Narodowej, NCBiR zadeklarowało podjęcie działań w celu wstrzymania finansowania projektów bądź ich przerwania.

IU przesłał do NCBiR protokoły z przeglądów krytycznych projektów DMO i ZSDiKO dla DMO, stwierdzając m.in., że „W ocenie IU na 24 września 2014 r. brak było podstaw do uruchomienia procedur nadzoru przez MON ww. projektów”. IU zadeklarował, że „W celu wypracowania i uzgodnienia zakresu koniecznych do wprowadzenia zmian w realizowanych umowach, Inspektorat Uzbrojenia wyraża gotowość do udziału w zorganizowanych przez NCBiR spotkaniach (z udziałem Wykonawcy)”. Ponadto IU zaproponował (NCBiR oraz Wykonawcy - HSW S.A.), aby nadzór jakościowy umów realizowało 6. Rejonowe Przedstawicielstwo Wojskowe (6. RPW) z siedzibą w Stalowej Woli. Koszty nadzoru nad realizacją ww. umów miały być pokrywane ze środków budżetowych MON. Ustalenia zawarte w protokołach przeglądów krytycznych ww. projektów zostały omówione szerzej w pkt. IV. Wystąpienia pokontrolnego.

IU przekazał NCBiR oraz Wykonawcy¹¹ wyniki analizy i oceny stanu realizacji projektów DMO i ZSDiKO dla DMO, według stanu na 20 marca 2015 r., stwierdzając, że „Opóźnienia w realizacji projektów wynoszą odpowiednio około 15 oraz 12 miesięcy. Analiza stanu realizacji prac wskazuje (...), że mogą jeszcze ulec zwiększeniu”. W konkluzji IU stwierdził, że w ocenie Koordynatora „(...) powstałe opóźnienia zagrażają terminowej realizacji Planu Modernizacji Technicznej (PMT) oraz może to spowodować, że Siły Zbrojne nie uzyskają zakładanych zdolności operacyjnych w zakładanym czasie”.

DNiSW MON poinformował¹² IU - Koordynatora nadzoru projektu ZSDiKO dla DMO, że NCBiR wstrzymało od 29 września 2014 r. finansowanie projektu, o czym zawiadomiło Sekretarza Stanu w MON. Powodem decyzji był przedłużający się proces uzgadniania i zatwierdzania WZTT. W związku z powyższym DNiSW MON zażądał od IU informacji o przewidywanym terminie uzgodnienia i zatwierdzenia WZTT oraz stanowiska Koordynatora w sprawie wznowienia finansowania projektu.

IU w odpowiedzi¹³ stwierdził, że „(...) decyzja o wstrzymaniu finansowania realizacji projektu (...) została podjęta samodzielnie przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju bez jej uzgadniania z Inspektoratem Uzbrojenia. Głównym powodem wstrzymania finansowania jest brak akceptacji przez Zespół Nadzorujący dokumentów pierwszego etapu realizacji pracy, jakimi są: Studium Wykonalności i Wstępne Założenia Taktyczno-Techniczne, opracowanych przez Wykonawcę”.

IU po dokonaniu kolejnej (trzeciej) weryfikacji SW i WZTT projektu ZSDiKO dla DMO stwierdził m.in., że zawartość merytoryczna tych dokumentów nie pozwala na skierowanie ich do uzgodnień wewnątrzresortowych, zgodnie decyzją Nr 72/MON z 25 marca 2013 r., zatem brak było możliwości zatwierdzenia WZTT w 2015 r. IU dla rozwiązania zaistniałej sytuacji zwrócił się do DNiSW MON i NCBiR oraz HSW S.A. o podjęcie stosownych działań¹⁴.

Szef IU rozkazem Nr 115 z dnia 16 czerwca 2016 r.¹⁵, z dotychczasowych składów osobowych zespołów nadzorujących¹⁶ odrębnych dla każdego projektu, powołał skład osobowy wspólny dla dwóch projektów. Zmiany w składach osobowych były realizacją wniosku HSW S.A. skierowanego do NCBiR, dotyczącego m.in.: „(...) aby z obecnie funkcjonujących zespołów nadzorujących powstał jeden koordynujący obydwa projekty”. Zgodnie z ww. rozkazem obydwa projekty koordynowane były przez jeden Zespół Wsparcia Koordynatora.

¹¹ Pismo IU nr VI/3639/15 z 27.03.2015 r. dotyczące opóźnień w realizacji umów HSW S.A. z NCBiR dotyczących prac pk. „KRYL”.

¹² Pismo nr 3180/DNiSW z dnia 9 września 2015 r. dotyczące stanu realizacji nadzoru nad projektem realizowanym w NCBR.

¹³ Pismo IU nr VI/10692/15 z dnia 11 września 2015 r. dotyczące stanu realizacji nadzoru nad projektem realizowanym w NCBiR.

¹⁴ Pismo IU nr VI/13978/15 z dnia 18 listopada 2015 r. dotyczące realizacji projektu pt. „Zautomatyzowany system dowodzenia i kierowania ogniem dywizyjnego modułu ogniowego 155 mm lekkich armatohaubic, kryptonim KRYL”.

¹⁵ Rozkaz w sprawie Zespołów Wsparcia Koordynatora projektów DMO i ZSDiKO.

¹⁶ Dyrektor NCBiR do sprawowania nadzoru nad umowami o realizację i finansowanie projektów badawczych i rozwojowych na rzecz obronności powoływał zespoły nadzorujące (ZN) na podstawie § 7 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 4 stycznia 2011 r. w sprawie sposobu zarządzania przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju realizacją badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa (Dz. U. Nr 18, poz. 91).

Podczas spotkania (21 czerwca 2016 r.) z udziałem NCBiR, DNiSW MON, Koordynatora i Wykonawcy podjęte zostały ustalenia w celu uzyskania postępu w realizacji projektów: DMO i ZSDiKO dla DMO. Ustalenia w zakresie projektów dotyczyły:

- DMO - IU zobowiązany został do przedstawienia Wykonawcy, w najkrótszym możliwym czasie, uwag do dokumentów opracowanych w fazie OZP (wstępnej), nie później niż 31 sierpnia 2016 r. oraz wyznaczenia przedstawicieli do kontaktów roboczych;
- ZSDiKO dla DMO - Wykonawcę zobowiązano, aby do 30 czerwca 2016 r. powiadomił IU i NCBiR o terminie przesłania projektów dokumentów, tj. WZTT i SW do uzgodnień z MON.

W okresie sierpień-wrzesień 2016 r. Koordynator projektów DMO i ZSDiKO dla DMO w ramach ZN przeprowadził szereg spotkań w celu przekazania Wykonawcy uwag dotyczących sporządzonych dokumentów, w tym w zakresie ochrony kryptograficznej. W związku z powyższym, IU wystąpił 4 października 2016 r. do Narodowego Centrum Kryptografii (NCK) o wsparcie realizacji projektów DMO i ZSDiKO dla DMO wskazując, że *„Realizacja ww. prac wymaga opracowania wymagań na podsystem ochrony kryptograficznej dla dywizjonu artylerii samobieżnej – KRYL. Wykonawca w tym zakresie zwrócił uwagę na konieczność włączenia do prac nad projektami przedstawicieli Narodowego Centrum Kryptologii”*. Stwierdzono, że NCK nie skierowało swojego przedstawiciela do prac w Zespole Nadzorującym realizację projektów.

W powyższej sprawie do IU zwrócił się DNiSW MON. IU w odpowiedzi udzielonej DNiSW MON odnośnie rozszerzenia składów ZN wskazał m.in., że Wykonawca powinien samodzielnie opracować dokumenty określone w umowach na realizację ww. projektów i przedstawić te dokumenty do oceny ZN. IU stwierdził, że *„Dotychczasowe działania Wykonawcy oraz znaczna ilość spotkań w NCBR mogą świadczyć o chęci „przełożenia” na Zespół Nadzorujący swoich obowiązków wynikających z zawartej umowy (wskazują na próbę zaangażowania Zespołu Nadzorującego w proces opracowywania ww. dokumentów¹⁷, co wykracza poza zakres jego zadań). Ponadto w projektach realizowanych przez NCBR, w których członkowie Zespołów Nadzorujących są traktowani przez NCBR jako samodzielni eksperci, należy bezwzględnie przestrzegać zasady rozdzielności organu wykonawczego i kontrolnego. Wszelkie próby angażowania członków Zespołu Nadzorującego przez Wykonawcę do rozwiązywania stojących przed nim problemów powinny być systemowo eliminowane przez NCBR jako stronę umowy”*.

NCK w udzielonej odpowiedzi DNiSW MON (z listopada 2016 r.) dotyczącej zaangażowania NCK w projekty realizowane przez NCBiR w ramach realizacji Wymagania Operacyjnego kr. KRYL, stwierdziło m.in., że *„(...) na podstawie dotychczasowych doświadczeń z udziału w innych projektach realizowanych przez NCBiR (...) potwierdzam opinię Inspektoratu Uzbrojenia (...) o niewłaściwej roli przypisywanej podmiotowi – Zespół Nadzorujący, zarówno przez Wykonawcę jak i NCBiR, sprowadzający zespół do roli jednocześnie podwykonawcy, koordynatora, recenzenta oraz odbierającego wyniki zleconego projektu przy jednoczesnym ograniczeniu roli i odpowiedzialności NCBiR wyłącznie do kwestii rozliczeń finansowych umowy na realizację projektu i uwarunkowań formalno-prawnych jej wykonania”*.

Kontrola wykazała, że powyższe stanowiska wyrażone przez Koordynatora, tj. IU i NCK, przedstawiały rzeczywiste zaangażowanie NCBiR i wykonawców, tj. stron umów, w realizację projektów pk. KRYL. Oba projekty według stanu na 30 września 2017 r. znajdowały się na początkowym etapie realizacji, z tym że projekt ZSDiKO dla DMO był wstrzymany z powodu braku określenia struktury dywizjonowego modułu ogniowego zdolnego do przerzutu, którego podstawowymi komponentami były: komponent rażenia, tj. trzy baterie ogniowe (po 8 armatohaubic 155 mm), komponent dowodzenia i kierowania ogniem (kompania dowodzenia i łączności) oraz komponent logistyczny (kompania logistyczna). Szerszy opis realizacji projektów przedstawiono w pkt. II. Wystąpienia pokontrolnego.

Kolejnymi projektami, których Koordynatorem był IU, były: 3) NBPWP – IU wykonywał obowiązki Koordynatora od 11 czerwca 2015 r.; 4) NKTO - odpowiednio od¹⁸ 30 marca 2015 r.

¹⁷ W piśmie Szeffa IU nr VI/13024/16 z dnia 4 października 2016 r. jest mowa o dokumentach takich jak: PK, ATE, PrZTT oraz SW i PrWZTT.

¹⁸ Wniosek o podjęcie czynności nadzoru – pismo nr wchodzący 6837/IU/15 z 03.04.2015 r.

Zakres uprawnień i obowiązków IU, jako Koordynatora projektów NBPWP i NKTO był podobny jak w przypadku projektów: DMO i ZSDiKO dla DMO. Koordynacja każdego projektu polegała głównie na tym, że IU był obowiązany w każdej sprawie wymagającej przedstawienia NCBiR (tj. zawierającemu umowy o realizację i finansowanie projektów NBPWP i NKTO) lub wykonawcom (liderom konsorcjów jednostek naukowych i przedsiębiorców) stanowiska, opinii lub oceny w zakresie realizowanych projektów, przedstawić je jako reprezentatywne (ostateczne) resortu obrony narodowej (po ich uprzednim uzgodnieniu wewnątrz resortu).

W pkt. II. Wystąpienia pokontrolnego przedstawiono przebieg realizacji projektów NBPWP i NKTO, w tym podjęte przez IU działania na rzecz skoordynowania tych projektów. Działania IU polegały na merytorycznym wsparciu NCBiR, tj. zlecającego jednostkom naukowym i przedsiębiorcom wykonanie projektów rozwojowych finansowanych głównie ze środków publicznych¹⁹.

Ustalony stan faktyczny w zakresie projektów rozwojowych NBPWP i NKTO wskazuje, że określone dla IU zadania zostały zrealizowane. Kontrola wykazała, że Wykonawca projektu NBPWP (HSW S.A.) zwracał się do NCBiR o podjęcie działań w stosunku do IU, w związku z opóźnieniem zatwierdzenia dokumentacji pierwszego i drugiego etapu realizacji tego projektu. Faktycznie wymieniona dokumentacja nie została zatwierdzona do 30 września 2017 r., gdyż nie spełniała warunków do jej zatwierdzenia. Przykładowo, w Wymaganiach Operacyjnych pk. BORSUK określono wymaganą wysokość wozu bojowego wynoszącą 2000 mm, podczas gdy w dokumentacji przedłożonej do zatwierdzenia zapisano 2100 mm; powyższe uniemożliwiało z powodów formalnych, jak i merytorycznych zatwierdzenie tej dokumentacji.

Badania kontrolne projektów: 5) kamery obserwacyjno-rozpoznawcze; 6) celownik termowizyjny; 7) modułowy integrator, wykazały, że IU funkcję Koordynatora w zakresie ww. projektów pełnił od 16 kwietnia 2014 r. Zakres uprawnień i obowiązków IU w stosunku do tych projektów był podobny, jak w przypadku opisanych wcześniej projektów: DMO i ZSDiKO dla DMO, NBPWP i NKTO.

W pkt. II. Wystąpienia pokontrolnego przedstawiono ustalenia stanu faktycznego przebiegu realizacji ww. projektów, w tym wszystkie działania IU podjęte na rzecz skoordynowania tych projektów.

Ustalono, że powyższe projekty rozwojowe były realizowane, w okresie od 18 kwietnia 2016 r., w formule koordynatora (o której stanowi decyzja Nr 59/MON), natomiast od 19 kwietnia 2016 r. objęte zostały „Procedurą postępowania w zakresie nadzoru dokonywanego przez przedstawicieli resortu obrony narodowej w ZN nad projektami realizowanymi w oparciu o umowy zawarte przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (NCBR)” opracowaną przez Inspektorat Uzbrojenia, którą zatwierdził 19 kwietnia 2016 r. Sekretarz Stanu w MON²⁰.

Zgodnie z ww. „Procedurą”, przedstawicieli resortu obrony narodowej wyznaczonych do ZN ww. projekty obowiązywały następujące zasady:

- 1) wyniki projektu oceniano pod kątem zgodności z zapisami umowy,
- 2) przedstawiciele MON mieli prawo wydawać opinie merytoryczne w zakresie odbioru prac wykonanych w ramach projektów, ale nie posiadali uprawnienia do reprezentowania formalnego stanowiska resortu obrony narodowej,
- 3) zrezygnowano z nadzoru projektów w formule koordynatora określonej w decyzji Nr 59/MON oraz obowiązku dokonania uzgodnień dokumentów powstałych w wyniku realizacji projektu z właściwymi instytucjami w MON,
- 4) przedstawiciele MON biorący udział w pracach zespołów nadzorujących po rozliczeniu każdego projektu zobowiązani byli przedstawić koordynatorowi wspólną informację o uzyskanych wynikach danego projektu.

¹⁹ Były to wydatki obronne sklasyfikowane według klasyfikacji wydatków budżetowych w dziale 752 Obrona narodowa. Przykładowo: Minister Obrony Narodowej (dysponent budżetu państwa w części 29 - Obrona narodowa) na 2016 r. wydzielił z ww. wydatków do realizacji przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (dysponent budżetu państwa w części 28 - Nauka) kwotę 324,8 mln zł. W imieniu i na rzecz MNiSW ww. kwotę wydatkowała agencja wykonawcza pn. Narodowe Centrum Badań i Rozwoju.

²⁰ „Procedura” określona została odrębnym aktem normatywnym wewnątrzresortowym, odmiennie regulującym wykonywanie nadzoru przez przedstawicieli resortu obrony narodowej nad projektami realizowanymi w oparciu o umowy zawarte przez NCBiR, niż określona w decyzji Nr 59/MON. Przepisy procedury były stosowane m.in. do projektów: 1) „kamery obserwacyjno-rozpoznawcze”; 2) „celownik termowizyjny”; 3) „modułowy integrator”.

Ustalony stan faktyczny w zakresie projektów rozwojowych na realizację „kamery obserwacyjno-rozpoznawczej”, „celownika termowizyjnego” i „modułowego integratora”, wykazał, że określone dla IU zadania zostały zrealizowane, pomimo tego, że wykonane projekty nie były w zainteresowaniu Sił Zbrojnych, wskutek niespełnienia przez nie wymagań ustalonych m.in. w WO czy ZTT.

(dowód: akta kontroli st.: 79, 86, 108-109, 751-756, 803-810, 828)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej obszarze nie stwierdzono nieprawidłowości

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność w badanym obszarze.

II. Przebieg realizacji i stan zaawansowania projektów (prac) rozwojowych, w tym poprzedzonych badaniami naukowymi

Opis stanu faktycznego Ustalenia kontrolne obejmują nw. projekty rozwojowe realizowane w latach 2013-2017 (III kwartał).

Kontrola wykazała, że wszystkie osiem kontrolowanych projektów miały zakres rzeczowy pracy rozwojowej, tj. przewidywanej do zakończenia na IX poziomie gotowości technologii, polegającym na uzyskaniu wskutek ich realizacji postaci rzeczowej aktywów trwałych sklasyfikowanych jako rzeczowy majątek trwały oraz wartości niematerialne i prawne.

Ustalono, że IU zgłosił projekt pn. „Dywizjonowy moduł ogniowy 155 mm armatohaubic samobieźnych”, spośród ww. ośmiu projektów objętych kontrolą, jako propozycję projektów do zgłoszenia przez Ministra Obrony Narodowej do realizacji przez NCBiR. Propozycja IU uzyskała akceptację Rady Uzbrojenia i projekt w ww. brzmieniu umieszczony został w wykazie, który Minister Obrony Narodowej przekazał do realizacji przez NCBiR.

Ustalenia w zakresie poszczególnych projektów rozwojowych zleconych przez NCBiR wykonawcom, są następujące:

1. „Dywizjonowy moduł ogniowy 155 mm armatohaubic samobieźnych (KRYL)” – dalej: DMO

W IU, w lutym 2013 r. m.in. rozpoczęto realizację zadania „Określenie możliwości wykonania >>Dywizjonowego modułu ogniowego 155 mm lekkiej armatohaubic o kryptonimie KRYL<<”. IU zwrócił się²¹ do IWsp. SZ oraz SWRiA DWŁąd o delegowanie przedstawicieli do wsparcia merytorycznego zespołu zadaniowego w zakresie pakietu logistycznego oraz analizy kosztów (IWsp. SZ) i systemu szkolenia (SWRiA DWŁąd). Celem ww. zadania było pozyskanie dla SZ RP nowoczesnych, dalekonośnych środków ogniowych dla wojsk raketowych i artylerii.

Zadanie objęte zostało zakresem prac analityczno-koncepcyjnych. W tym czasie HSW S.A. realizowała projekt na DMO²². W projekcie wskazano sposób poruszania się armatohaubic, tj. miały być samobieżne.

IU w celu wykorzystania wyników realizowanego projektu (przez HSW S.A.), podczas fazy analityczno-koncepcyjnej, wystąpił m.in. do Zarządu Planowania Strategicznego - P5 Sztabu Generalnego WP (ZPS-P5) o korektę Wymagań Operacyjnych (WO) edycji 2012, obowiązujących w zakresie armatohaubic kalibru 155 mm. Korekta dotyczyła jednoznacznego określenia sposobu poruszania się armatohaubic, tj. z wymagania holowania (przewożenia) pojazdem, na posadowienie stałe na podwoziu kołowym. ZPS-P5 w sprawie korekty WO stwierdził m.in., że „(...) aktualnie realizowane rozwiązanie w ramach projektu przez Hutę Stalowa Wola S.A. dotyczące opracowania samobieżnego sprzętu wojskowego (...) spełnia wymagania dotyczące jego przewożenia na podwoziu kołowym. (...) Ponadto, uwzględnienie

²¹ Pismo IU nr VI/2380/13 z dnia 28 lutego 2013 r. dotyczące wyznaczenia osób do zespołów zadaniowych.

²² Powyższy projekt realizowany był na podstawie umowy HSW S.A. z NCBiR (nr 0030/R/ID1/2011/01 z dnia 28.12.2011 r.).

wyników projektu realizowanego przez Hutę Stalowa Wola S.A. podczas fazy analityczno-koncepcyjnej procesu pozyskiwania modułu ogniowego 155 mm lekkiej armatohaubicy kr. „KRYL” stworzy warunki do wykorzystania wyników realizowanych poza resortem ON i finansowanych lub współfinansowanych ze środków budżetu państwa, co znacznie przyspieszy termin pozyskania SpW przez SZ RP oraz zmniejszy nakłady finansowe związane z jego pozyskaniem”.

IU nie podzielił stanowiska ZPS-P5 w kwestii odstąpienia od korekty WO dotyczącej podania rodzaju platformy, na której ma być posadowiona armatohaubica 155 mm (pojazd samobieżny czy armatohaubica przystosowana do holowania lub przewożenia). IU dodał, że korekta WO umożliwi wykorzystanie projektu realizowanego przez HSW S.A. Podobne stanowisko jak IU zajął Gestor SpW (SWRIA DWLąd), tj. wniósł o korektę WO.

IU (w styczniu 2014 r.) po półrocznym braku działań w zakresie redefiniowania WO, wystąpił²³ do ZPS-P5 o przyspieszenie prac, w celu rozpoczęcia realizacji w IU fazy analityczno-koncepcyjnej, a w HSW S.A. realizacji pracy rozwojowej DMO.

Sekretarz Stanu w MON 16 kwietnia 2014 r. wyznaczył²⁴ IU na koordynatora projektu DMO realizowanego w NCBiR.

Ustalono, że równoległe z prowadzonymi w SG WP pracami nad redefiniowaniem WO, w IU prowadzone były prace w celu dokonania przeglądu krytycznego finansowanych przez NCBiR projektów DMO i ZSDiKO dla DMO²⁵.

Dla celów ww. przeglądów krytycznych, NCBiR przekazał²⁶ m.in. informacje dotyczące projektu na DMO, w tym m.in. przekazania środków finansowych w kwocie 25.284,7 tys. zł; w umowie nie wskazano przekazania dokumentacji technicznej i konstrukcyjnej do NCBiR.

Gestor SpW (ZDiŁ DG RSZ) przekazał również uwagi do przeglądu krytycznego projektu, w których podał m.in., że w § 2 umowy nie zdefiniowano jasno, co ma być wynikiem umowy, (przedmiotem umowy), a umowa wymaga uzupełnienia o zapisy dotyczące zastosowania sprzętu łączności zaakceptowanego przez gestora.

IU w końcowym etapie przeglądu krytycznego na DMO i ZSDiKO dla DMO zwrócił się do NCBiR o dostosowanie umów do wymagań decyzji Nr 72/MON.

NCBiR zadeklarował współpracę w dostosowaniu realizacji projektów do procedur MON, jednak wskazał, że projekt DMO realizowany jest od grudnia 2011 r. i jest w zaawansowanej fazie. Ewentualne zmiany muszą uwzględniać skutki finansowe oraz przyjęty harmonogram realizacji projektu. Wskazano, że umowy mają charakter cywilnoprawny i NCBiR z tych względów nie ma możliwości prawnych do zmuszenia Wykonawców do podpisania aneksów satysfakcjonujących przyszłego użytkownika końcowego projektu, tj. MON. Jednakże w celu wyjścia naprzeciw, NCBiR zaproponowało spotkania trójstronne z udziałem Wykonawcy i dokonywanie zmian w umowach poprzez konsensus trójstronny, z akceptacją Komitetu Sterującego tymi projektami. W przypadkach natomiast braku konsensusu NCBiR, na wniosek Ministra Obrony Narodowej, zadeklarowało podejmowanie kroków zmierzających do wstrzymania finansowania oraz przerwania realizacji wskazanych projektów.

W protokole z przeglądu krytycznego²⁷ projektu DMO stwierdzono m.in., że: celem głównym projektu było pozyskanie dla SZ RP dywizjonowego modułu ogniowego 155 mm armatohaubic samobieżnych, a celami szczegółowymi: a) opracowanie projektu koncepcyjnego (PK), analizy techniczno-ekonomicznej (ATE), projektu Założeń Taktyczno-Technicznych (PrZTT) do realizacji pracy rozwojowej, b) opracowanie prototypu 155 mm haubicy samobieżnej na podwoziu kołowym, c) przeprowadzenie badań wstępnych i kwalifikacyjnych i opracowanie dokumentacji do produkcji seryjnej.

²³ Pismo Szefa IU do Szefa ZPS-P5 SGWP nr VI/701/14 z dnia 22 stycznia 2014 r. dotyczące korekty Wymagań Operacyjnych.

²⁴ Podstawę normatywną stanowił pkt 3 decyzji Nr 59 Ministra Obrony Narodowej z dnia 26 lutego 2014 r.

²⁵ Szef IU wydał rozkaz Nr 15 z dnia 28 maja 2014 r. w sprawie dokonania przeglądu krytycznego finansowanych przez NCBiR projektów pt. „Dywizjonowy moduł ogniowy 155 mm armato-haubic samobieżnych” oraz „Zautomatyzowany system dowodzenia i kierowania ogniem dywizjonowego modułu ogniowego 155 mm lekkich armato-haubic”.

²⁶ Pismo NCBiR z 7 lipca 2014 r. (w IU nr 14015 z 08.07.2014 r.) dot. przeglądu krytycznego projektu rozwojowego nr OROB 0030 01/ID 30/1, pt. „Dywizjonowy moduł ogniowy 155 mm armato-haubic samobieżnych”.

²⁷ Szef IU ww. protokół zatwierdził 19 września 2014 r.

Ponadto stwierdzono, że:

- 1) źródłem finansowania były środki NCBiR (tj. z budżetu państwa) w wysokości 28.161,5 tys. zł, z których Wykonawcy przekazano - 25.284,7 tys. zł,
- 2) Wykonawca opracował dokumenty: PK, ATE oraz PrZTT, których nie przekazał NCBiR, a także nie uzgodnił ich z MON; przyczyną niezgodnienia był brak takiego wymogu w umowie,
- 3) dokumentację na prototyp lekkiego podwozia, tj. dokumentację konstrukcyjną samochodu Jelcz 663.32 M 46 dla posadowienia armatohaubicy, posiadał Wykonawca, ale nie była ona zatwierdzona przez MON (także ze względu na brak takiego wymogu w umowie),
- 4) brak było podstaw do uruchomienia procedur nadzoru przez MON nad projektem; wskazano jednocześnie możliwość objęcia nadzorem projektu, pod warunkiem wprowadzenia stosownych zmian w umowie o wykonanie i finansowanie projektu²⁸ (stwierdzenie to zawarto w konkluzji przeglądu krytycznego).

IU do NCBiR przesłał 24 września 2014 r. wyniki przeglądu krytycznego projektów DMO i ZSDiKO dla DMO, informując m.in., że „W ocenie IU na dzień dzisiejszy brak jest podstaw do uruchomienia procedur nadzoru przez MON ww. projektów”. Przy tym wskazano, że projekty będą objęte nadzorem po spełnieniu wymagań wskazanych w protokole z przeglądu krytycznego. Sekretarz Stanu w MON 21 października 2014 r. zaakceptował notatkę Szefa IU w sprawie przerwania fazy analityczno-koncepcyjnej dla projektu „Dywizjonowy moduł ogniowy 155 lekkiej armatohaubicy KRYL”. Akceptacja miała związek ze zleconą przez NCBiR firmie HSW S.A. umową na realizację projektu DMO do 27 grudnia 2015 r. W notatce wnioskowano przerwanie fazy analityczno-koncepcyjnej i jej wznowienie po wykonaniu ww. projektu, gdyż pozyskanie przedmiotowego SpW zaplanowano od 2020 r.

Kontrola wykazała, że w okresie od dnia 6 lutego 2015 r. do dnia 30 lipca 2017 r. nad realizacją projektu DMO sprawowany był nadzór przez MON.

IU poinformował²⁹ NCBiR i DNISW MON o stanie zaawansowania projektu DMO na 25 lutego 2016 r.; projekt był na etapie początkowym, gdyż dokumenty przewidziane do wykonania w ramach przedmiotowego projektu nie spełniały oczekiwań SZ RP i podlegały dalszym pracom; termin umowy upływał 27 marca 2016 r.

W NCBiR (23 lutego 2016 r.) odbyły się negocjacje stron umowy (projektu DMO) z udziałem Koordynatora (IU) dotyczące zmian w umowie, m.in. w zakresie: 1) redefiniowania celu głównego i celów szczegółowych projektu³⁰, 2) doprecyzowania zasad nabywania praw własności przez Uprawnionego (MON) oraz 3) dostosowania treści umowy do uregulowań decyzji Nr 72/MON. Koordynator (IU) zabiegał o wprowadzenie do umowy zapisów, w których: 1) precyzyjnie określone byłyby efekty rzeczowe (np. DTW na armatohaubicę i jej prototyp), 2) przeniesione byłyby prawa własności, do wytworzonego w ramach projektu SpW, na rzecz MON.

W raporcie rocznym z realizacji w 2016 r.³¹ projektu DMO zapisano m.in., że:

- 1) umowa na realizację projektu z 28 grudnia 2011 r. była aneksowana pięciokrotnie, w tym ostatni aneks nr 5/2016 z 7 czerwca 2016 r., z terminem wykonania - 27 grudnia 2017 r.;

²⁸ Zmiany w umowie miały obejmować 9 kwestii, tj.: 1) wskazanie rzeczywistego celu głównego projektu oraz dostosowanie do niego celów szczegółowych; 2) zharmonizowanie ze sobą zakresów rzeczowych projektów DMO i ZSDiKO dla DMO; 3) dostosowanie umowy do unormowań decyzji Nr 72/MON, w tym zasad oceny istotnych wyników projektu; 4) ujednoczenie umowy pod względem zakresu zadań i etapów; 5) precyzyjne ujęcie w umowie praw do wyników projektu; 6) zabezpieczenie czasu dla ekspertów z MON (w harmonogramie projektu), na dokonanie rzetelnej oceny uzyskanych wyników projektu; 7) wprowadzenie wymagań NATO w zakresie jakości projektowania w pracach rozwojowych i produkcji (AQAP 2110); 8) wprowadzenie obowiązku stosowania norm obronnych; 9) ujęcie obowiązku uzyskania i dostarczenia Zamawiającemu certyfikatów ochrony kryptograficznej.

²⁹ Pismo IU nr VI/2336/16 z dnia 25 lutego 2016 r. dotyczące realizacji projektu nr 0 ROB 0030 01/ID 30/1.

³⁰ Doprecyzowanie celów szczegółowych umowy zawartych w załączniku nr 1 - Opis projektu. Cele szczegółowe miały zawierać: 1) w zakresie dywizjonowego modułu ogniowego 155 mm armatohaubic samobieźnych: opracowanie projektu koncepcyjnego, analizy techniczno-ekonomicznej, projektu założeń taktyczno-technicznych na dywizjonowy moduł ogniowy 155 mm armatohaubic samobieźnych, 2) w zakresie 155 mm armatohaubicy samobieźnej na podwoziu kołowym: opracowanie Dokumentacji Technicznej Prototypu (DTP), wykonanie prototypu, wykonanie badań wstępnych, wykonanie badań państwowych, opracowanie Dokumentacji Technicznej Wyrobu 155 mm armatohaubicy samobieźnej na podwoziu kołowym.

³¹ „Raport roczny z realizacji w 2016 r. projektu z obszaru obronności i bezpieczeństwa państwa finansowanego przez NCBiR” dotyczący projektu: „Dywizjonowy moduł ogniowy 155 mm armatohaubic samobieźnych”.

- 2) wartość umowy: 28,2 mln zł z dotacji z budżetu państwa; Zlecający (NCBiR) do końca 2016 r. przekazał Wykonawcy 25,8 mln zł, a pozostało do przekazania - 2,9 mln zł w 2017 r.;
- 3) zasadnicze cele projektu: 1) opracowanie PK, ATE oraz PrZTT dla DMO, w tym wyodrębniony projekt ZTT dla 155 mm armatohaubicy samobieźnej, 2) opracowanie Dokumentacji Technicznej Prototypu (DTP), a następnie wykonanie prototypu oraz badań wstępnych i badań państwowych, 3) opracowanie Dokumentacji Technicznej Wyrobu (DTW) 155 mm armatohaubicy samobieźnej na podwoziu kołowym;
- 4) na koniec 2016 r. brak było odebranych etapów prac, a pierwszy etap zaopiniowano negatywnie;
- 5) do opracowanej przez Wykonawcę dokumentacji pierwszego etapu, ZN zgłosił szereg uwag (w tym uwagi zgłosił IU), które uniemożliwiły jej pozytywną ocenę i spowodowały skierowanie dokumentacji do dalszych uzgodnień w resorcie obrony narodowej; był to główny problem merytoryczny;
- 6) a. Wykonawca zwlekał z ponownym opracowaniem dokumentów (PK, ATE, PrZTT), b. uniemożliwiono IU wystawienie certyfikatu Użytkownika Końcowego na elementy z importu dla prototypu 155 mm samobieźnej haubicy z powodu nieprzeniesienia praw własności do prototypu na rzecz Skarbu Państwa reprezentowanego przez IU (problem formalny);
- 7) do pilnej realizacji w ramach nadzoru projektu (po 30 czerwca 2017 r.) zaliczono:
 - a. dokonanie oceny koncepcji rozwiązania technicznego DMO, w tym oceny spełniania WO oraz innych wymagań, b. dokonanie oceny koncepcji (sposobu) pozyskania elementów DMO, c. dokonanie oceny poprawionej wersji PK, ATE, PrZTT, d. opracowanie OPK i zatwierdzenie ZTT.

IU (m.in. na podstawie ww. raportu) poinformował³² NCBiR oraz DNiSW MON o wynikach realizowanego nadzoru projektów DMO i ZSDiKO dla DMO. W piśmie stwierdzono, że „*Jakość dotychczas opracowanych dokumentów (odpowiednio PK, ATE, PrZTT oraz SW, PrWZTT) nie uzyskała akceptacji Zespołu Nadzorującego (ZN), co uniemożliwia ich pozytywną ocenę przez Inspektorat Uzbrojenia i przesłanie do dalszych uzgodnień w resorcie obrony narodowej. (...) Jak dotąd, w ramach uwzględnienia ww. uwag, Wykonawca opracował jedynie roboczą wersję Projektu Koncepcyjnego, która nadal nie uzyskała pozytywnej oceny ZN*”. IU dodał, że uwagi omówione zostały z Wykonawcą w dniu 20 grudnia 2016 r. w Zarządzie Wojsk Rakietowych i Artylerii (IWL DG RSZ). Wykonawca zobowiązany został do uzupełnienia wersji roboczej Projektu Koncepcyjnego (do 14 stycznia 2017 r.). Wykonawca tego terminu nie dotrzymał, zatem IU zaproponował: „*W związku z powyższym, proponuję podjęcie przez NCBiR stosownych działań korygujących, zmierzających do wzmocnienia prac umożliwiających dalszą realizację projektów zgodnie z warunkami zawartych umów i oczekiwaniami Sił Zbrojnych RP. Jednocześnie informuję, że dalszy brak postępów w realizacji prac może spowodować odstąpienie przez resort obrony narodowej od czynności nadzoru nad ww. projektami*”.

IU w odpowiedzi³³ na zaproszenie NCBiR do uczestnictwa w badaniach strzeleniem 155 mm samobieźnej armatohaubicy na podwoziu kołowym „KRYL”, przedstawił stanowisko: „*Zdaniem Koordynatora zaplanowane badania strzeleniem nie mogą być powiązane z obecnym etapem umowy (...) o wykonanie i finansowanie projektu (...) pt. „Dywizjonowy moduł ogniowy 155 mm armatohaubic samobieźnych”, gdyż: a) aktualnie w ramach ww. umowy realizowany jest etap OZP, w którym Wykonawca opracowuje m.in. projekt ZTT na 155 mm samobieźną haubicę na*

³² Pismo IU nr VI/2955/17 z 9 marca 2017 r. dotyczące realizacji projektów finansowanych przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju.

³³ Pismo IU nr VI/3814/17 z 27 marca 2017 r., dotyczące realizacji projektu pt. „Dywizjonowy moduł ogniowy 155 mm armatohaubic samobieźnych”, skierowane do Dyrektora Działu Zarządzania Programami i Projektami na rzecz Bezpieczeństwa i Obronności w Narodowym Centrum Badań i Rozwoju. Skierowano do wiadomości: 1) Szefa Zarządu Planowania Użycia Sił Zbrojnych – P3/7 SG WP, Szefa Zarządu Wojsk Rakietowych i Artylerii Inspektoratu Wojsk Lądowych Dowództwa Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych, 3) Szefa Szefostwa Służby Uzbrojenia i Elektroniki Inspektoratu Wsparcia SZ, 4) Dyrektora Departamentu Nauki i Szkolnictwa Wojskowego MON, 5) Szefa 6. Rejonowego Przedstawicielstwa Wojskowego, 6) Dyrektora Wojskowego Centrum Normalizacji, Jakości i Kodyfikacji.

podwoziu kołowym „KRYL”, b) zatwierdzone ZTT powinny stanowić podstawę do opracowania przez Wykonawcę Dokumentacji Technicznej Prototypu (DTP) ww. haubicy, c) w oparciu o DTP Wykonawca powinien wykonać prototyp 155 mm samobieżnej haubicy na podwoziu kołowym „KRYL” (doprowadzić faktycznie wykonany model do zgodności z dokumentacją), d) Wykonawca powinien opracować Program Badań Wstępnych, który będzie podlegał uzgodnieniu i zatwierdzeniu w resorcie ON, e) Zespół Nadzorujący może formalnie przystąpić do udziału w badaniach w roli obserwatorów dopiero po uzgodnieniu i zatwierdzeniu Programu Badań Wstępnych”. W ocenie IU, Wykonawca działając niezgodnie z przepisami decyzji Nr 72/MON „(...) zamierza poddać badaniu Sprzęt Wojskowy o bliżej nieokreślonym statusie oraz bez odniesienia do konkretnych wymagań, a ponadto niezgodnie z bieżącym etapem realizacji umowy”. W podsumowaniu IU podkreślił: „W zaistniałej sytuacji informuję, że zdaniem Koordynatora zaplanowane badania strzelaniem 155 mm samobieżnej haubicy na podwoziu kołowym „KRYL” są badaniami własnymi HSW S.A., które nie będą mogły potwierdzić zgodności uzyskanych wyników z wymaganiami Zamawiającego, gdyż nie zostały one formalnie zdefiniowane”.

Odmowa IU (Koordynatora) udziału w badaniach strzelaniem prototypu 155 mm armatohaubicy m.in. spowodowała, że Wykonawca i NCBiR przesłali do resortu obrony narodowej dokument niejawną pn. „Projekt Konceptyjny na DMO”, który w MON zaopiniowany został (kolejny raz) negatywnie.

IU o negatywnej ocenie PK, powiadomił NCBiR 16 czerwca 2017 r., wskazując jednocześnie, „(...) że dalsze działania z realizacją projektu Konceptyjnego DMO „KRYL” uzależnione będą od decyzji podjętych przez Komitet Sterujący (...) 19.06.2017 r. z Kierownictwem Inspektoratu Uzbrojenia”.

Ustalono, że ww. gremia podczas posiedzenia wypracowały stanowisko, w którym wskazano na konieczność podziału realizowanego obecnie etapu OZP dla dywizyjowego modułu ogniowego poprzez wyodrębnienie zadań dla samobieżnej haubicy i ich realizację w pierwszej kolejności oraz uznano za konieczne określenie w umowie elementów kompletujących DMO.

W Informacji za II kwartał 2017 r. z realizacji projektu DMO wskazano m.in., że projekt był na etapie OZP (tj. początkowym). Zgodnie z umową etap ten należało zakończyć w czerwcu 2012 r., a po aneksowaniu umowy w sierpniu 2016 r. Komitet Sterujący 19 czerwca 2017 r. zalecił etap OZP dla DMO podzielić na podetapy i w pierwszej kolejności zrealizować OZP wyłącznie dla 155 mm samobieżnej haubicy, a w drugiej kolejności wykonać pozostałą dokumentację DMO. Prace w powyższym zakresie były kontynuowane po 30 września 2017 r.

(dowód: akta kontroli str. 1-44, 45-71, 94-107, 110-122, 138-144, 154-159, 178-186, 189-212, 224-229)

2. „Zautomatyzowany system dowodzenia i kierowania ogniem dywizyjowego modułu ogniowego 155 mm lekkich armatohaubic (KRYL)” – dalej: ZSDiKO dla DMO

Ustalono, że HSW S.A. przed podpisaniem z NCBiR umowy na wykonanie projektu ZSDiKO dla DMO, zwróciła się do Gestora³⁴ (13 grudnia 2013 r.) o zadeklarowanie przeprowadzenia badań i testów przedmiotu projektu w warunkach operacyjnych. HSW S.A. zadeklarowała zrealizować projekt na poziomie pozwalającym osiągnąć zdolność produkcji seryjnej modułów. Ponadto HSW S.A. przesłała w styczniu 2014 r. do IU kopię ww. umowy³⁵ (z 23 grudnia 2013 r.).

IU (Koordynator, od 16 kwietnia 2014 r.) objął projekt ZSDiKO dla DMO przeglądem krytycznym³⁶ w celu:

- określenia faktycznego stanu realizacji projektu oraz osiągnięcia założonych celów, w tym zidentyfikowania zagrożeń w jego realizacji,

³⁴ Gestorem było Szefostwo Wojsk Rakietowych i Artylerii Dowództwa Wojsk Lądowych.

³⁵ Umowa nr DOBR-BIO4/C28/13413/2013 zawarta w dniu 23 grudnia 2013 r. o wykonanie i finansowanie projektu realizowanego na rzecz bezpieczeństwa i obrony państwa pt. „Zautomatyzowany system dowodzenia i kierowania ogniem dywizyjowego modułu ogniowego 155 mm lekkich armatohaubic, kryptonim KRYL”.

³⁶ Podstawę prawną do przeprowadzenia przeglądu krytycznego (ustalenia stanu realizacji) projektu ZSDiKO dla DMO stanowił pkt 37 Wytycznych, jako załącznika do decyzji Nr 59/MON z dnia 26 lutego 2014 r.

- ustalenia, czy projekt spełnia wymagania SZ RP, tj. WO, WZTT, WTT, ZTT,
- ustalenia praw własności (autorskich praw majątkowych, praw własności przemysłowej),
- określenia możliwości dostosowania realizacji projektu do wymagań SZ RP i procedur obowiązujących w MON dla prac rozwojowych,
- propozycji objęcia przez MON nadzorem realizacji projektu.

Dla potrzeb ww. przeglądu Gestor (ZWDiŁ DG RSZ) przesłał³⁷ dane i wskazał m.in., że:

- projekt jest elementem składowym dywizjonowego modułu ogniowego 155 mm armatohaubic samobieżnych kryptonim KRYL,
- umowa obejmuje wykonanie tylko wybranych elementów składowych ZSDiKO dla DMO, a nie jak sugeruje nazwa projektu, tj. zautomatyzowany system, dlatego projekt powinien nazywać się „Platforma sprzętowa dla zautomatyzowanego systemu dowodzenia i kierowania ogniem”.

NCBiR w ww. zakresie również przesłał stosowne dane (ujęte w protokole z tego przeglądu).

W zatwierdzonym 19 września 2014 r. „Protokole z przeglądu krytycznego projektu ZSDiKO dla DMO”, zapisano m.in., że:

- celem projektu było pozyskanie dla SZ RP, ZSDiKO dla DMO: KRYL i LANGUSTA,
- termin realizacji umowy o wykonanie projektu ZSDiKO to 22 grudnia 2017 r.,
- nakłady na realizację projektu (planowane) wynoszą 90.000 tys. zł, tym z budżetu państwa – 70.000 tys. zł, wkład własny Wykonawcy – 20.000 tys. zł; środki budżetowe przekazane Wykonawcy w 2013 r. – 16.000 tys. zł, w 2014 r. środków budżetowych nie przekazano, a Wykonawca nie uruchomił wkładu własnego,
- NCBiR powołał ZN w składzie siedmiuosobowym, w tym z NCBiR (jedna osoba, tj. przewodnicząca Zespołu), pozostałe z MON,
- Wykonawca do NCBiR nie dostarczył (do 16 września 2014 r.) dokumentów: WZTT i SW, pomimo że przesłał raport z zakończenia etapu nr I projektu,
- Wykonawca nie przesłał do NCBiR wymaganych dokumentów etapu nr II projektu, tj. PK, PrZTT oraz ATE, pomimo upływu terminu - 12.09.2014 r.,
- w § 13 ust. 1 umowy określono zakres praw własności, w tym praw do uzyskanych wyników w postaci modeli, prototypów, dokumentacji, aparatury specjalnej, które w ocenie MON nie zabezpieczały praw SP (reprezentowanego przez MON),
- projekt spełniał redefiniowane WO (w zakresie merytorycznym);
- w protokole stwierdzono, że brak było warunków do objęcia przez MON nadzorem realizacji projektu (objęcie nadzorem projektu wymagało spełnienia 9 warunków, takich samych jak w przypadku projektu DMO).

Ustalono, że wyniki przeglądu krytycznego projektu spowodowały m.in. wstrzymanie przez NCBiR od 29 września 2014 r. finansowania projektu, jednak jego realizacja była kontynuowana.

We wrześniu 2015 r. NCBiR poinformowało Sekretarza Stanu w MON o powodach wstrzymania finansowania projektu ZSDiKO dla DMO, podając m.in., że: „*Powodem tej decyzji jest przedłużający się proces uzgadniania i zatwierdzania WZTT*”.

W związku z powyższym DNISW MON wystąpił do IU o przedstawienie informacji w sprawie przewidywanego terminu uzgodnienia i zatwierdzenia WZTT oraz stanowiska Koordynatora w sprawie możliwości wznowienia finansowania projektu.

IU w odpowiedzi stwierdził m.in., że NCBiR samodzielnie podjęło decyzję o wstrzymaniu finansowania projektu ZSDiKO dla DMO, bez konsultacji lub uzgadniania z IU. Potwierdził również fakt, że głównym powodem wstrzymania finansowania był brak akceptacji przez ZN opracowanych przez Wykonawcę dokumentów wynikowych etapu nr I realizacji projektu, tj. SW i WZTT. IU przekazał również szczegółowy harmonogram odbiorów SW i WZTT przez ZN w okresie lipiec 2014-2015 r. wraz z opisem przyczyn braku akceptacji tych dokumentów.

Ustalono, że od września 2015 r. do końca lutego 2016 r. prace nad projektem były na etapie wstępnym. Przykładowo: Gestor SpW w zakresie ZSDiKO dla DMO (ZWRiA DG RSZ) przesłał³⁸

³⁷ Pismo nr 37195.DG/1/14/LT2 z 25.07.2014 r. dotyczące danych do Protokołu z przeglądu krytycznego w zakresie projektu ZSDiKO dla DMO 155 mm lekkich armatohaubic, kryptonim KRYL.

³⁸ Pismo DG RSZ nr 11643/DG/1/16 z dnia 24 lutego 2016 r., dotyczące: realizacji projektu pt. „Zautomatyzowany system dowodzenia i kierowania ogniem dywizjonowego modułu ogniowego 155 mm lekkich armatohaubic, kryptonim KRYL”.

do Koordynatora (IU) oraz Wykonawcy (HSW S.A.) 24 lutego 2016 r. uwagi do projektu. W podsumowaniu uwag stwierdził m.in.: „*W obecnej treści Studium Wykonalności i WZTT nie mogą być pozytywnie zaopiniowane. Nie jest możliwe rzeczowe i merytoryczne ustosunkowanie się do przedłożonych dokumentów. Brak ich spójności i niejednokrotnie błędne postrzeganie zapisów Wymagań Operacyjnych powoduje, że dokumenty te należy jeszcze raz przeanalizować z poziomu Wykonawcy, uzupełnić treści i przesłać ponownie do zaopiniowania do wszystkich zainteresowanych instytucji*”.

W dniu 4 marca 2016 r. w NCBiR odbyły się negocjacje (ponad rok od ustanowienia przez MON nadzoru, tj. od 5 lutego 2015 r.) z udziałem Wykonawcy, ZN, IU (Koordynatora) oraz Gestora dotyczące zmian w umowie na wykonanie projektu. Negocjacje otwierały drogę do faktycznej realizacji przez MON nadzoru projektu. Dotyczyły doprecyzowania celu głównego i celów szczegółowych projektu, przeniesienia praw własności do efektów rzeczowych umowy na MON, tj. dokumentacji technicznej i prototypów wyrobów, dostosowania umowy do procedur obowiązujących w MON w zakresie prowadzenia prac naukowych i rozwojowych oraz wydłużenia o rok terminu wykonania projektu, tj. do 22.12.2018 r.

Ustalono, że ww. zmiany zaakceptował Wykonawca, jednak na aneksowanie umowy do 30 września 2017 r. nie wyraził zgody. ZN 10 sierpnia 2016 r. zarekomendował kontynuację realizacji projektu, stawiając Wykonawcy warunek, tj.: opracowanie spójnej koncepcji rozwiązania technicznego zautomatyzowanego systemu dowodzenia i kierowania ogniem należało ująć w SW i WZTT; realizację projektu należało ściśle skorelować z realizacją projektu DMO.

Kontrola wykazała, że w IU za 2016 r. sporządzono raport roczny ze stanu realizacji przez NCBiR projektu ZSDiKO dla DMO, w którym zapisano m.in.:

- umowa na realizację projektu z 23 grudnia 2013 r. była aneksowana (aneks nr 1/2014 z 24 czerwca 2014 r.), z terminem wykonania - 22 grudnia 2017 r.,
- wartość umowy opiewała na 90 mln zł, w tym z budżetu państwa - 70 mln zł oraz wkładu Wykonawcy – 20 mln zł; NCBiR, do końca 2016 r. przekazało Wykonawcy (HSW S.A.) środki w kwocie 16 mln zł, natomiast Wykonawca wkładu własnego nie uruchomił; NCBiR od września 2014 r. wstrzymało finansowanie projektu; NCBiR w 2017 r. nie planowało przekazania Wykonawcy jakiegokolwiek kwoty finansowania³⁹,
- zasadniczym celem projektu było pozyskanie dla resortu obrony narodowej Dokumentacji Technicznej Wyrobu (DTW) pozwalającej na produkcję i zakup ZSDiKO,
- projekt był na pierwszym etapie realizacji, tj. opracowania SW oraz WZTT,
- do głównych problemów merytorycznych i formalnych utrudniających realizację projektu zaliczono: do przekazanej do oceny przez Wykonawcę dokumentacji, ZN zgłosił tak dużą liczbę uwag, że uniemożliwiło to przesłanie jej do uzgodnień wewnątrz resortu ON (problem w zakresie merytorycznym); niezakończony etap wstępny na DMO, uniemożliwił rozpoczęcie opracowania dokumentacji Fazy Analityczno-Koncepcyjnej na ZSDiKO dla DMO (problem w zakresie formalnym),
- pilnej realizacji (w ramach nadzoru) wymagało: „1. W ramach oceny koncepcji rozwiązania technicznego dywizjonowego modułu ogniowego 155 mm haubic samobieżnych dokonać oceny koncepcji Zautomatyzowanego Systemu Dowodzenia i Kierowania Ogniem. 2. Dokonać oceny SW i PrWZTT po otrzymaniu ich poprawionych wersji. 3. Zatwierdzić WZTT (zgodnie z decyzją Nr 72/MON z dnia 25 marca 2013 (...))”,
- w innych wnioskach wskazano m.in.: „Ocenę koncepcji rozwiązania technicznego Zautomatyzowanego Systemu Dowodzenia i Kierowania Ogniem należy realizować etapami, ze szczególnym zaangażowaniem Gestora, OSF oraz COL”.

IU na podstawie ww. raportu rocznego w marcu 2017 r. poinformował⁴⁰ NCBiR i DNiSW MON o stanie realizacji projektu ZSDiKO dla DMO, m.in. stwierdzając, że „*Jakość dotychczas opracowanych dokumentów (odpowiednio PK, ATE, PrZTT oraz SW, PrWZTT) nie uzyskała*

³⁹ W związku z nieplanowanym w 2017 r. przekazaniem środków dotacji z budżetu państwa w kwocie 54 mln zł (70 mln zł – 16 mln zł) oraz brakiem zaangażowania jakiegokolwiek kwoty ze środków własnych Wykonawcy w wysokości 20 mln zł, wykonanie umowy w terminie do 22 grudnia 2017 r jest w rzeczywistości mało realne.

⁴⁰ Pismo IU nr VI/2955/17 z dnia 9 marca 2017 r. dotyczące realizacji projektów finansowanych przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju.

akceptacji Zespołu Nadzorującego (ZN), co uniemożliwia ich pozytywną ocenę przez Inspektorat Uzbrojenia i przesłanie do dalszych uzgodnień w resorcie obrony narodowej. (...) Jak dotąd, w ramach uwzględnienia ww. uwag, Wykonawca opracował jedynie roboczą wersję Projektu Konceptyjnego, która nadal nie uzyskała pozytywnej oceny ZN". IU podkreślił, że uwagi omówione zostały z Wykonawcą w siedzibie Gestora 20 grudnia 2016 r. Wykonawcę zobowiązano do uzupełnienia wersji roboczej PK do 14 stycznia 2017 r. Termin ten nie został dotrzymany do 8 marca 2017 r. IU w podsumowaniu wskazał: „W związku z powyższym, proponuję podjęcie przez NCBiR stosownych działań korygujących, zmierzających do wzmocnienia prac umożliwiających dalszą realizację projektów zgodnie z warunkami zawartych umów i oczekiwaniami Sił Zbrojnych RP. Jednocześnie informuję, że dalszy brak postępów w realizacji prac może spowodować odstąpienie przez resort obrony narodowej od czynności nadzoru nad ww. projektami”.

Przedstawiony przez IU stan działań nadzorczych nad realizacją projektów na DMO i ZSDiKO dla DMO na koniec 2016 r. oraz uzasadnienie odmowy⁴¹ wzięcia udziału w badaniach strzelaniem wykonanego przez HSW S.A. prototypu 155 mm armatohaubicy spowodowały, że Wykonawca i NCBiR dostarczyli resortowi MON dokument niejawnny, tj. PK DMO. Ww. dokumentacja, zaopiniowana została negatywnie, przez instytucje w MON, o czym Koordynator powiadomił NCBiR (16 czerwca 2017 r.) wskazując jednocześnie „(...) że dalsze działania związane z realizacją projektu Konceptyjnego dmo „KRYL” uzależnione będą od decyzji podjętych przez Komitet Sterujący w trakcie zaplanowanego na dzień 19.06.2017 r. spotkania z Kierownictwem Inspektoratu Uzbrojenia”. Ww. gremia wypracowały stanowisko, w którym wskazano na konieczność podziału realizowanego obecnie etapu OZP DMO poprzez wyodrębnienie zadań dla samobieżnej haubicy i ich realizację w pierwszej kolejności oraz wskazano na konieczność określenia w umowie elementów kompletujących DMO, a dopiero po tym rozpoczęcie prac związanych z ZSDiKO dla DMO.

W informacji za II kwartał 2017 r. o stanie realizacji projektu ZSDiKO dla DMO zawarto m.in. zapis, że projekt w dalszym ciągu był na pierwszym etapie, tj. opracowania SW i WZTT, a Wykonawca wstrzymał się z opracowaniem SW i PrWZTT projektu ZSDiKO dla DMO do czasu zakończenia etapu OZP na DMO. Do pilnych zadań zaliczono: a) dokonać oceny koncepcji Systemu Dowodzenia pod kątem zautomatyzowania systemu dowodzenia i kierowania ogniem DMO, b) dokonać oceny SW i PrWZTT po otrzymaniu ich poprawionej wersji i c) zatwierdzić WZTT. Ponadto wprowadzono warunek: „W przypadku braku postępów w realizacji pracy uruchomić procedurę odstąpienia przez resort obrony narodowej od czynności nadzoru nad projektem”.

(dowód: akta kontroli str. 1-44, 87-93, 123-137, 145-177, 187-188, 213-223, 230-235)

3. „Nowy bojowy, pływający wóz piechoty” – dalej: NBPWP

Kontrola wykazała, że NCBiR w ramach konkursu nr 5/2014 r. wyłonił Wykonawcę projektu rozwojowego pn. „Nowy bojowy pływający wóz piechoty”, którym zostało konsorcjum przedsiębiorców i jednostek naukowych, z liderem, tj. HSW S.A. IU delegował swoich przedstawicieli do wsparcia zespołu NCBiR negocjującego warunki umowy na ww. projekt.

IU poinformował DNISW MON, że pożądanym terminem zakończenia realizacji projektu był 2017 r. Wynikało to z zaplanowania w PMT pierwszych dostaw NBPWP w liczbie 16 wozów w 2018 r. Ponadto IU podkreślił, że w tym samym czasie HSW S.A. na zlecenie MON realizowała pracę rozwojową pn. Zdalnie Sterowany System Wieżowy (ZSSW), z terminem zakończenia w 2016 r. Ww. wieżę bezzałogową przewidziano również dla nowego BWP, zatem realizacja

⁴¹ Pismo Szefa IU skierowane do NCBiR (nr VI/3814/17); patrz przypis nr 33. W uzasadnieniu Szef IU podniósł m.in., że w aktualnym stanie realizacji DMO, realizowany jest etap OZP (Opracowanie Założeń do Projektowania), w którym Wykonawca opracowuje m.in. Projekt ZTT na 155 mm samobieżną haubicę na podwoziu kołowym „KRYL”, „(...) Wykonawca zamierza poddać badaniom Sprzęt Wojskowy o bliżej nieokreślonym statusie oraz bez odniesienia do konkretnych wymagań, a ponadto niezgodnie z bieżącym etapem realizacji umowy. W zaistniałej sytuacji (...) zdaniem Koordynatora zaplanowane badania strzelaniem 155 mm samobieżnej haubicy na podwoziu kołowym „KRYL” są badaniami własnymi HSW S.A., które nie będą mogły potwierdzić zgodności uzyskanych wyników z wymaganiami Zamawiającego, gdyż nie zostały one formalnie zdefiniowane”.

projektu NBPWP miała głównie polegać na opracowaniu podwozia i skonfigurowaniu go z nowym ZSSW.

NCBiR po podpisaniu 24 października 2014 r. umowy o wykonanie i finansowanie projektu NBPWP wystąpiło do Ministra Obrony Narodowej o wyznaczenie przedstawicieli MON do udziału w pracach zespołu nadzorującego ten projekt. W wystąpieniu wskazano m.in., że:

- podstawowym zadaniem wyznaczonych przedstawicieli MON będzie współpraca pomiędzy wykonawcą i użytkownikiem końcowym oraz nadzór merytoryczny nad projektem w okresie realizacji, tak by wynik końcowy projektu był zgodny z potrzebami MON,
- NCBiR zespołowi nadzorującemu nad realizacją projektu przypisało kluczową rolę, włącznie z kontrolą u Wykonawcy poszczególnych etapów realizacji projektu; ten zakres, w ocenie NCBiR, wymagał szerokiego zaangażowania i czynnego udziału w pracach zespołu nadzorującego, co miało znaleźć odzwierciedlenie w obowiązkach służbowych osób delegowanych do zespołu nadzorującego.

Zgodnie z decyzją Sekretarza Stanu w MON z 16 kwietnia 2014 r. Inspektorat Uzbrojenia był Koordynatorem tego projektu.

Przedstawiciel IU podczas spotkania⁴² (20 stycznia 2015 r.) Zespołu Nadzorującego projekt wniósł o rozszerzenie składu zespołu o przedstawicieli gestora i OSF. Wykonawca potwierdził opracowanie SW oraz WZTT, które zadeklarował przekazać IU jako Koordynatorowi.

Podczas spotkania⁴³ (3 marca 2015 r.) przedstawiciele IU i HSW S.A. przedstawiono oceny i uwagi do dokumentów: SW i WZTT. W ramach ww. ocen, IU wskazał Wykonawcy potencjalne zagrożenia w spełnieniu kluczowych parametrów technicznych i taktycznych dotyczących:

- a) masy bojowej transportera - 23 tony; wskazano duże ryzyko spełnienia limitu w przypadku zachowania zakładanych poziomów ochrony,
- b) zapasu modernizacyjnego 2 tony - ryzyko takie jak powyżej,
- c) poziomu ochrony - duże ryzyko zachowania pływalności i masy 23 tony.

Kontrola wykazała, że w związku z powyższym Wykonawca pozyskał od ewentualnego przyszłego użytkownika końcowego (IU) pełną wiedzę o zakresie wymagań merytorycznych projektowanego NBPWP. Od tego momentu Wykonawca miał wiedzę, że nie jest w stanie spełnić WO w odniesieniu do: masy, pływalności i poziomu ochrony. Tych wymagań nie spełnił do 30 września 2017 r., pomimo kontynuowania realizacji projektu. Ustalono, że ww. przyczyny niemożności spełnienia WO przez Wykonawcę stanowiły rzeczywiste powody opóźnień realizacji projektu.

ZPR P8 SG WP (w kwietniu 2015 r.) podczas prac uzgodnieniowych zakres rzeczowy wniosku o objęcie przez MON nadzorem projektu NBPWP, wystąpił do DNiSW MON i IU o wyjaśnienie określenia późniejszego terminu zakończenia projektu, tj. wyznaczonego na 23 października 2019 r., w sytuacji planowanego zakupu pierwszych 18 transporterów w 2018 r., tj. po wdrożeniu transportera do produkcji seryjnej. DNiSW MON przekazał ZPR P8 wyjaśnienia, w których podał m.in., że ww. zmiana terminu jest wynikiem „(...) a) nierealności pozyskania gotowego wyrobu, spełniającego wymagania wojska w terminie 3-4 lat od momentu uruchomienia projektu w NCBiR, b) przedłożenia w konkursie NCBiR w roku 2013 propozycji nie spełniającej wymagań wojska, a tym samym konieczność ponownego przeprowadzenia konkursu w roku 2014”. W tej sytuacji zarekomendowano przesunięcie (po konsultacjach z IU) w PMT terminu pozyskania pierwszych BWP.

Sekretarz Stanu w MON 11 czerwca 2015 r. zaakceptował wniosek o podjęcie czynności nadzoru nad realizacją projektu. Koordynator (IU) zaakceptowany wniosek przesłał do OSF, Gestora oraz COL, do realizacji.

Podczas spotkania⁴⁴ (14 lipca 2015 r.), przedstawiciele IU i Gestora, Wykonawca przedstawił opracowane dokumenty II etapu realizacji umowy, tj. PrZTT, PK oraz ATE. HSW S.A. zwróciła

⁴² Pismo nr wchodzący do IU 1129 z 21 stycznia 2015 r. - notatka ze spotkania roboczego Zespołu Nadzorującego - projekt nr DOB-BIO5/001/05/2014.

⁴³ Notatka z 14 kwietnia 2015 r. dotycząca spotkania przedstawicieli IU i HSW S.A. w sprawie realizacji umowy nr 0BOB-BiO/001/05/214 - pismo nr 7428 z 14 kwietnia 2015 r. wraz z 3 załącznikami na 28 stronach.

się⁴⁵ do IU (27 lipca 2015 r.) o wyrażenie zgody na sfinansowanie ze środków dotacji zakupu głównych komponentów dla modelu podwozia pojazdu NBPWP (podczas gdy dokumenty etapu OZP nie były zatwierdzone). Potrzebę przyspieszenia zakupu uzasadniono długim okresem oczekiwania na dostawy komponentów, m.in. ze względu na wymagane dokumenty w obrocie zagranicznym, tj. poświadczenia „Końcowego Użytkownika”.

IU przedstawił NCBiR i HSW S.A. opinię⁴⁶, w której stwierdził, że „(...) nie ma przeciwwskazań co do możliwości sfinansowania ze środków NCBiR zakupu silnika MTU 8V199 TE20 wraz z osprzętem niezbędnym do konstrukcji „power packa” przed zatwierdzeniem dokumentów, będących wynikiem prac prowadzonych w ramach II etapu projektu”. Ponadto IU przypomniał, że „(...) Inspektorat Uzbrojenia nie jest stroną umowy (...) i ostateczna decyzja należy do Narodowego Centrum Badań i Rozwoju”.

Koordinator (IU) przesłał⁴⁷ 13 sierpnia 2015 r. do DNiSW MON wykaz wytypowanych przez właściwe organy w MON przedstawicieli do włączenia w skład zespołu nadzorującego projekt.

IU przekazał NCBiR 14 sierpnia 2015 r. informację⁴⁸, w której zawarto m.in. zapisy, że przesłane przez HSW S.A. dokumenty II etapu (PrZTT, ATE oraz Wstępny PK) nie spełniają wymagań merytorycznych, gdyż „Przedmiotowe dokumenty nie zawierają analiz w kontekście możliwego do wykorzystania systemu wieżowego, w tym oceny możliwości spełnienia Wymagań Operacyjnych (...)”. W podsumowaniu ww. informacji podkreślono, że „(...) Inspektorat Uzbrojenia uważa, że przedłożone dokumenty, pod względem merytorycznym, nie mogą stanowić podstawy do rozliczenia II etapu projektu (...) i wymagają uzgodnienia w terminie do 11.09.2015 r.”

IU (13 października 2015 r.) po dokonaniu ponownej oceny PrZTT, ATE oraz WPK, nie zaakceptował tych dokumentów.

IU poinformował⁴⁹ NCBiR (14 stycznia 2016 r.), że poświadczenie „Końcowego Użytkownika”, niezbędne przy zakupie (od zagranicznego dostawcy) podzespołów do budowy modelu i prototypu NBPWP, będzie możliwe po uzupełnieniu umowy na realizację projektu o zapisy jednoznacznie wskazujące Skarb Państwa reprezentowany przez MON, jako właściciela prototypu oraz innych wyrobów projektu.

W trakcie posiedzenia roboczego Zespołu Nadzorującego projekt (22 marca 2016 r.)⁵⁰ „(...) przedstawiciel Inspektoratu Uzbrojenia poinformował Wykonawcę (HSW S.A.), że zatwierdzenie Projektu Założeń Taktyczno-Technicznych, Analizy Techniczno-Ekonomicznej oraz Projektu Konceptyjnego, nastąpi po uwzględnieniu odstępstw w poprawionej dokumentacji przez Wykonawcę w terminie do ok. 3 tyg. od przesłania erraty do IU”.

Koordinator poinformował⁵¹ NCBiR oraz HSW S.A. o wyznaczeniu 6. Rejonowego Przedstawicielstwa Wojskowego (6. RPW) do czynności odbioru wojskowych wykonanych zadań projektu NBPWP.

NCBiR zwrócił się⁵² do IU (2 czerwca 2016 r.) po otrzymaniu zażalenia HSW S.A. na działania IU dotyczące opóźnienia zatwierdzenia dokumentacji etapu II, tj. PrZTT, ATE oraz PK. Wykonawca wskazał, że ww. dokumenty IU otrzymał 15 kwietnia 2016 r. oraz dodał, że niezatwierdzenie ww. dokumentów uniemożliwia opracowanie dokumentacji konstrukcyjnej na model NBPWP. Ponadto nadmienił, że do 2 czerwca 2016 r. nie zostały zatwierdzone SW i WZTT z etapu pierwszego, które przez HSW S.A. dostarczono 18 marca 2015 r. NCBiR oświadczył natomiast, że brak zatwierdzenia ww. dokumentów może zadecydować o wstrzymaniu finansowania projektu do czasu uzgodnienia i zatwierdzenia ostatecznej wersji SW i WZTT.

⁴⁴ Pismo (w IU) nr 14261 z 7 lipca 2015 r. dotyczące spotkania w sprawie realizacji projektu pn. „Nowy bojowy, pływający wóz piechoty”.

⁴⁵ Pismo (wchodzące do IU) nr 15785 z 27 lipca 2015 r., dotyczące wyrażenia zgody na zakup komponentów dla modelu NBPWP.

⁴⁶ Pismo nr 9339/15 z 7 sierpnia 2015 r. dotyczące wyrażenia zgody na zakup komponentów dla modelu NBPWP.

⁴⁷ Pismo nr 9573/15 z 13 sierpnia 2015 r. dotyczące wyznaczenia przedstawicieli do zespołu nadzorującego projekt NBPWP.

⁴⁸ Pismo nr X/9606/15 z 14 sierpnia 2015 r. dotyczące umowy NCBiR nr DOB-BiO/001/05/2014 o wykonanie i finansowanie projektu realizowanego na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa pn. „Nowy bojowy pływający wóz piechoty”.

⁴⁹ Pismo nr X/333/16 z 14 stycznia 2016 r. dotyczące Końcowego Użytkownika NBPW.

⁵⁰ Notatka ze spotkania Zespołu Nadzorującego projekt nr DOB-BiO5/001/05/2014.

⁵¹ Pismo nr X/4510/16 z 15 kwietnia 2016 r. dotyczące wyznaczenia RPW do odbioru wojskowego.

⁵² Pismo NCBiR (w IU nr 12678) z dnia 14 czerwca 2016 r. dotyczące realizacji projektu NBPWP.

IU w odpowiedzi na zażalenie HSW S.A. z 30 czerwca 2016 r. oraz żądanie przez NCBiR wyjaśnienia przyczyn opóźnienia zatwierdzenia dokumentacji etapów I i II projektu NBPWP, wskazał m.in. „(...) że w dniach 20-21 czerwca 2016 r. Inspektorat Uzbrojenia zorganizował na terenie ROSOMAK S.A. Siemianowice, roboczą naradę z udziałem HSW S.A. Stalowa Wola, na której omówiono między innymi problemy związane z opóźnieniem w realizacji Projektu NBPWP. Podstawową przyczyną takiego stanu rzeczy są rozbieżności pomiędzy założeniami dotyczącymi masy całkowitej oraz wymiarów pojazdu a propozycjami przedstawionymi przez Wykonawcę”.

Kontrola wykazała, że HSW S.A. projektowała, a następnie dążyła do skonstruowania nowego BWP, który nie spełniał jednak oczekiwań Sił Zbrojnych i podstawowych wymogów pola walki wyrażonych w WO, takich jak waga pojazdu oraz pływalność. W zakresie pływalności, od nowego wozu bojowego wymagano m.in. pokonywania głębokiej przeszkody wodnej przy prędkości nurtu do 1,5 m/s, podczas gdy projektowanemu nowemu BWP w PK zapisano⁵³: „4. Zgodnie z zapisami Wymagania Operacyjnego 3.1/14/III kr. BORSUK pojazd powinien zachowywać możliwość pływalności przy pokonywaniu głębokich przeszkód wodnych o prędkości prądu do 1,5 m/s (pożądana prędkość transportera na wodzie stojącej min. 8 km/h). Zgodnie z zapisem zawartym w Projekcie Konceptyjnym w części poświęconej Przygotowanie pojazdu do pływania (str. 203) niewolno pływać pojazdem, jeśli prędkość nurtu przekracza 1 m/s”.

HSW S.A. (30 czerwca 2016 r.) zwróciła się⁵⁴ do IU o akceptację odstępstw w wykonanej dokumentacji OZP. I tak, w PK - proponowana wersja pojazdu charakteryzowała się dwoma zasadniczymi odstępstwami od wymagań operacyjnych (WO), tj. rozbieżnością w zakresie masy transportera (w WO wymagano 23 t, wykonawca deklarował 25-26 t) oraz wysokości transportera (w WO wymagano 2.000 mm, wykonawca deklarował 2.100 mm). Wykonawca wskazał przy tym, że wyszedł naprzeciw oczekiwaniom Gestora w zakresie szerokości transportera, gdzie w WO wymagano 3.150 mm i ten wymiar spełnił, wcześniej natomiast deklarował 3.400 mm.

Kontrola wykazała, że Wykonawca jednak przyjął do realizacji ww. parametr, ale bez uwzględniania dopancerzenia. Szerokość transportera wynosząca 3.150 mm umożliwiła transport kolejowy.

ZN projekt NBPWP podczas posiedzenia w dniu 21 lipca 2016 r. ustalił:

- brak zatwierdzenia dokumentacji etapu I (SW i WZTT) oraz etapu II (PrZTT, ATE i PK) przekazanej do IU odpowiednio 18 marca 2015 r. i 15 kwietnia 2016 r. skutkowało wstrzymaniem przez NCBiR finansowania projektu; decyzja o wznowieniu finansowania uzależniona była od zatwierdzenia ww. dokumentacji;
- do 21 lipca 2016 r. NCBiR przekazało dotację w wysokości 20,5 mln zł (z kwoty 62 mln zł);
- HSW S.A. oświadczyła, że wstrzymanie finansowania spowoduje dalsze opóźnienia realizacji projektu oraz dodała, że w znacznej mierze ograniczyła liczbę niespełnianych wymagań, np. „W wyniku negocjacji technicznych i prowadzonych prac modelowych wspólnie z producentem zawieszenia firmą Horstman został powiększony prześwit z 400 mm do wymaganego 450 mm. Zmieniono układ konstrukcyjny szerokości kadłuba, umożliwiając transport kolejowy z wykorzystaniem skrajni 3.150 mm. Zmniejszono długość pojazdu z 7.800 mm do wymaganej długości 7.600 mm, zapewniając jednocześnie kluczową funkcję, tj. pływalność”; z niespełnianych przez Wykonawcę parametrów, kluczowe dotyczyły masy i wysokości pojazdu;
- ZN (bez udziału Wykonawcy) zobowiązał IU do podjęcia działań na rzecz obniżenia WO Nr 3.1/14/III BORSUK.

NCBiR poinformowało IU (2 sierpnia 2016 r.) o czasowym wstrzymaniu finansowania projektu.

IU poinformował⁵⁵ P3/P7 SG WP oraz DNISW MON i NCBiR (16 sierpnia 2016 r.), że Wykonawca projektu NBPWP nie może spełnić WO, m.in. w zakresie wymaganej masy

⁵³ Cytat z „Opinii w sprawie umowy nr DOB-BiO/001/05/2014 o wykonanie i finansowanie projektu realizowanego na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa pn. >>Nowy bojowy, pływający wóz piechoty<<”, wydanej przez Sztab Generalny WP - Zarząd Planowania Użycia Sił Zbrojnych i Szkolenia - P3/P7 - Oddział Systemu Funkcjonalnego Rażenia. Opinia została przesłana do IU.

⁵⁴ Pismo w IU zarejestrowane pod nr. 14039 z 30 czerwca 2016 r. dotyczące projektu NBPWP realizowanego w ramach umowy DOB-BiO/001/05/2014 z NCBiR.

⁵⁵ Pismo nr X/9601/16 z 16 sierpnia 2016 r. dotyczące stanu realizacji projektu pn. „Nowy Bojowy Pływający Wóz Piechoty (NBPWP)”.

całkowitej, parametrów gabarytowych (szerokość i wysokość), określonej odporności balistycznej z jednoczesnym zapewnieniem pływalności (wyporności) wozu, warunków ergonomicznych załogi przy ograniczonych wymiarach zewnętrznych i masie całkowitej pojazdu. IU wskazał „(...) że procedura zmiany parametrów krytycznych (kluczowych) Wymagań Operacyjnych na etapie FA-K dokonywana jest przez OSF-a i jest precyzyjnie zdefiniowana w pkt 7 załącznika 3 decyzji 72/MON”.

IU przekazał⁵⁶ w sierpniu 2016 r. do DNiSW MON informację o stanie realizacji projektu, w której podano m.in.: „Przeprowadzone przez Wykonawcę projektu NBPWP, na etapie OZP, analizy ujęte w Projekcie Konceptyjnym i Analizie Techniczno-Ekonomicznej, wykazały brak możliwości spełnienia istotnych wymagań ujętych w WO, takich jak: uzyskanie wymaganej masy całkowitej oraz parametrów gabarytowych (szerokość i wysokość). Wskazano, że osiągnięcie ww. parametrów technicznych jest wysoce zagrożone ze względu na konieczność uzyskania określonej odporności balistycznej z jednoczesnym zapewnieniem pływalności (wyporności) wozu, ergonomicznych warunków pracy załogi przy ograniczonych wymiarach zewnętrznych i masie całkowitej pojazdu. Powyższe oraz brak wniosków z kwalifikowania zadania, dla których występuje PIBP spowodowało, że nie jest możliwym zatwierdzenie SW i WZTT opracowanych w resorcie obrony narodowej w ramach realizacji Fazy analityczno-konceptyjnej. Mając na uwadze powyższe uwarunkowania, jak również stanowisko Zespołu Nadzorującego projekt w NCBiR, Inspektorat Uzbrojenia wystąpił w dniu 11.08.2016 r. do OSF – Szefa Zarządu Planowania Użycia Sił Zbrojnych i Szkolenia P3/P7 SG WP o uruchomienie procedury redefiniowania WO w myśl pkt 7 załącznika 3 decyzji Nr 72/MON”.

Ustalono, że w listopadzie 2016 r. ZN dokonał oceny dokumentów II etapu projektu. W „Protokole zespołu nadzorującego nr 2/2016, Ocena realizacji projektu nr DOB-BiO5/001/05/2014”, wyrażono następujące oceny:

- w dokumencie PrZTT „(...) przedstawiono zbiór wymagań zarówno technicznych, jak i operacyjnych dla projektowanego NBPWP oraz zawarto szczegółową strukturę techniczną wraz z określeniem powiązań NBPWP z otoczeniem, a także zaprezentowano rodzaje planowanych badań prototypu”;
- w dokumencie ATE „(...) przedstawiono ekonomiczne uwarunkowania realizacji koncepcji zaproponowanej w Projekcie Konceptyjnym dla NBPWP. Dokument ATE zawiera szacowanie kosztów realizacji pracy badawczo-rozwojowej NBPWP, w tym przedstawia koszty badań, opracowania dokumentacji, ceny wyrobu w produkcji seryjnej, koszty eksploatacji i unieszkodliwiania”;
- w dokumencie PK „(...) ujęto propozycje rozwiązań technicznych koncepcji wypracowanych dla pozyskiwania NBPWP. Dokument zawiera niezbędne analizy, obliczenia i symulacje, które weryfikują przyjętą koncepcję budowy pojazdu NBPWP”.

W protokole sformułowano wniosek ogólny w brzmieniu: „W opinii Zespołu, ryzyko nieosiągnięcia celu i zakładanych efektów projektu zostało utrzymane na stabilnym poziomie”, a w rekomendacjach dla NCBiR wskazano kontynuowanie finansowania. Zespół nie wydał rekomendacji dla Wykonawcy. Protokół sporządzono 10 listopada 2016 r.

Kontrola wykazała, że pozytywna opinia o ww. dokumentach (PrZTT, ATE oraz PK) była możliwa, po obniżeniu przez OSF, w WO dla uzbrojenia pk. BORSUK, podstawowych parametrów technicznych i operacyjnych.

Ustalono, że na żądanie NCBiR dotyczące przekazania SW i WZTT pracy pk. BORSUK, IU poinformował⁵⁷ (w lutym 2017 r.), że opracowane przez niego dokumenty w ramach fazy analityczno-konceptyjnej (FAK), tj. SW oraz WZTT na Bojowy Wóz Piechoty (BWP), uzgodnione i zatwierdzone w MON w październiku 2016 r. nie są dokumentami tożsamymi z wykonywanymi przez HSW S.A. w ramach projektu NBPWP. Różnice polegały głównie na tym, że:

- „Wykonawca umowy opracowuje przemysłową wersję SW, koncentrując się na technicznych aspektach realizowalności wyrobu opisanego w umowie, widzianych z perspektywy głównie możliwości technologicznych Wykonawcy. Natomiast opracowane w

⁵⁶ Pismo nr GS/9664/16 z 18 sierpnia 2016 r. dotyczące informacji w zakresie wstrzymania projektów realizowanych w NCBiR, dla których IU jest Koordynatorem.

⁵⁷ Pismo nr X/1681/17 z 10 lutego 2017 r. dotyczące projektu pn. „Nowy Bojowy Pływający Wóz Piechoty (NBPWP)”.

IU Studium Wykonalności nakierowane jest na analizy uwzględniające nadrzędne interesy SZ RP, widziane z perspektywy zarówno operacyjnej, technicznej, czasowej jak i finansowej;

- *Wojskowe SW jest dokumentem o szerszym spektrum rozwiązań, ponieważ między innymi zawiera ustalenia dotyczące podstawowego interesu bezpieczeństwa państwa w kontekście zdefiniowanych potrzeb operacyjnych oraz dostępnych, realnych możliwości technicznych i finansowych (...) opracowane w ramach FAK SW i przeznaczone jest dla określonych instytucji MON i w zasadzie nie jest udostępniane wykonawcom;*
- *z uwagi na powyższe, do dyspozycji NCBiR oraz Wykonawcy projektu NBPWP – (za pośrednictwem Departamentu Nauki i Szkolnictwa Wojskowego) - przesłane zostały tylko i wyłącznie WZTT na BWP, co w ocenie IU, jest wystarczającą podstawą merytoryczną do kontynuacji projektu. W kolejnej fazie projektu Wykonawca powinien wykazać, że jest zdolny do opracowania wyrobu zgodnie z WZTT określającego potrzeby SZ RP dla tego typu sprzętu wojskowego (SpW)".*

Na posiedzeniu ZN w lutym 2017 r. Gestor wyraził opinię, że „(...) przesunięcie terminu zakończenia projektu nie jest akceptowalne, ponieważ wpłynie na opóźnienie terminu dostaw pojazdów w odniesieniu do założeń określonych w programie operacyjnym pn. *Modernizacja Wojsk Pancernych i Zmechanizowanych* jak również na terminy pozyskania sprzętu określone w *Planie Modernizacji Technicznej na lata 2013-2022*".

IU podczas roboczego posiedzenia ZN (22 marca 2017 r.) poinformował Wykonawcę, że „(...) zatwierdzenie projektu *Założeń Taktyczno-Technicznych, Analizy Techniczno-Ekonomicznej oraz Projektu Konceptyjnego*, nastąpi po uwzględnieniu odstępstw w poprawionej dokumentacji przez Wykonawcę, w terminie ok. 3 tyg. od przesłania erraty do IU".

Szef IU (zgodnie z § 18 ust. 1 umowy⁵⁸) 8 maja 2017 r. wyraził pisemną zgodę⁵⁹ na wykorzystanie wyników pracy ZSSW-30 w obszarze opracowanej dokumentacji, na potrzeby dokonania zakupów komponentów do wykonania prototypu NBPWP.

IU 3 lipca 2017 r. w HSW S.A. przeprowadził robocze spotkanie dotyczące wykonania dokumentów etapu OZP projektu. W toku spotkania zapisano m.in.:

- Wykonawca oświadczył, że już wysłał do IU zweryfikowane dokumenty PK i ZTT – z uwzględnionymi uwagami IU z 25 kwietnia 2017 r.;
- Wykonawca wniósł o obniżenie wymagania dotyczące oddziaływania środków łączności zewnętrznej (z 25 km do 20 km) - IU zadeklarował odnieść się do wniosku w opinii dotyczącej PK i ZTT;
- Wykonawca stał na stanowisku, że proponowana wysokość wozu bojowego wyniesie 2.100 mm, a nie 2.000 mm, co tylko w niewielkim stopniu spowoduje wzrost wykrycia i trafienia pojazdu, tj. o ok. 5% (według opinii WAT) – IU wniósł o dołączenie opinii w tym zakresie do PK;
- Wykonawca wniósł o zmianę parametru dotyczącą wydajności filtrowentylacji z 400 m³ do 200 m³, powołując się na zapewnienie producenta systemu „(...) że przy ograniczeniach dotyczących masy i gabarytów – urządzenie o wydajności 200 m³ w pełni zabezpieczy potrzeby załogi dotyczące wymiany i filtracji powietrza w pojeździe”;
- Wykonawca wniósł o rezygnację z dodatkowego zapasu 100 szt. amunicji do armaty, co obniży masę pojazdu; IU zadeklarował, że propozycję opinii w tym zakresie przedłoży w ramach analizy OPK.

IU ww. notatkę przesłał⁶⁰ do Gestora, NCBiR i HSW S.A. oraz zapoznał ZN z jej treścią.

HSW S.A. przekazała IU⁶¹ (15 września 2017 r.) oryginał opracowania Wojskowej Akademii Technicznej pt. *„Weryfikacja wpływu wysokości kadłuba NBPWP na prawdopodobieństwo trafienia”* (dokument opracowany w ramach etapu OZP).

⁵⁸ Umowa nr IU/249/X-38/UZ/NEG/ROZ/DOS/2012/243/10/2013 zawarta w dniu 29 marca 2013 r.

⁵⁹ Pismo nr X/5653/17 z 9 maja 2017 r. dotyczące realizacji pracy pn. „Nowy bojowy pływający wóz piechoty”.

⁶⁰ Pismo nr X/8681/17 z 10 lipca 2017 r. dotyczące notatki ze spotkania w sprawie NBPWP.

⁶¹ Pismo w IU zarejestrowane pod nr. 19735 z 15 września 2017 r. dotyczące projektu pn. „Nowy bojowy pływający wóz piechoty”.

We wnioskach końcowych ww. dokumentu stwierdzono, że:

- prawdopodobieństwo trafienia powierzchni czołowej pojazdu o podwyższonym kadłubie wzrasta o ok. 5,4%;
- prawdopodobieństwo trafienia powierzchni bocznej pojazdu o podwyższonym kadłubie wzrasta o ok. 5,2%.

Realizacja projektu rozwojowego NBPWP była kontynuowana po 30 września 2017 r.

(dowód: akta kontroli str. 236-279, 290-343, 347-413, 419-427, 432-436, 442-446, 449-450)

4. „Nowy kołowy transporter opancerzony” – dalej: NKTO

W Informacji⁶² o przebiegu realizacji projektu NKTO na podstawie umowy⁶³ zawartej przez NCBiR z firmą ROSOMAK⁶⁴ S.A. (Lider Konsorcjum) stwierdzono m.in., że podczas misji w Afganistanie i Czadzie zbierano uwagi odnośnie użytkowanych KTO Rosomak. Uwagi miały posłużyć do głębokiej modernizacji transportera. *„Współpraca z licencjodawcami KTO Rosomak i Hittist 30 od samego początku napotykała na wiele problemów natury technicznej, organizacyjnej a także formalno-prawnej. Problemy te dotyczyły głównie zmian technicznych, związanych z serwisem, naprawami, zaopatrzeniem w części zamienne i inne. Na znaczne trudności natrafiały negocjacje dotyczące przedłużenia licencji na produkcję i własny serwis”.*

W związku z powyższym, Minister Obrony Narodowej 9 maja 2013 r. skierował wniosek do NCBiR o uruchomienie projektu NKTO.

Celem projektu było wykonanie pracy badawczo-rozwojowej (do IX poziomu gotowości technologii) obejmującej opracowanie dokumentacji technicznej wyrobu, a także budowę prototypu NKTO.

NCBiR (Zlecający) z Wykonawcą, tj. firmą ROSOMAK S.A., zawarł 23 grudnia 2013 r. umowę o realizację i finansowanie projektu NKTO. Na realizację umowy przekazał zaliczkę środków budżetu państwa w kwocie 3.223,9 tys. zł.

WITPiS w imieniu Konsorcjum⁶⁵ przedłożył 14 kwietnia 2014 r. projekty dokumentów etapu I projektu NKTO, tj. SW, WZTT i ZTT.

IU - od 16 kwietnia 2014 r. Koordynator projektu NKTO - przeprowadził w okresie maj-wrzesień 2014 r. przegląd krytyczny projektu. Protokół z przeglądu krytycznego zaakceptowany został 22 września 2014 r. Kluczowy wniosek z przeglądu krytycznego dotyczył rekomendacji objęcia nadzorem merytorycznym realizacji projektu przez właściwe instytucje w MON (OSF, Gestor, COL, RPW).

IU w pierwszym kwartale 2015 r. opracował projekt ww. wniosku. W toku prac uzgodnieniowych projektu wniosku, OSF (Zarząd Planowania Operacyjnego - P3 SG WP - obecnie ZPUSZiS P3/P7 SG WP) odmówił jego zaopiniowania, a pomimo tego Sekretarz Stanu w MON wniosek ten zaakceptował 30 marca 2015 r.

Kontrola wykazała, że IU w ramach sprawowanego nadzoru przesłał we wrześniu 2015 r. m.in. do ZPUSZiS P3/P7 oraz ZPiPRSZ-P5 SG WP opracowane przez Wykonawcę materiały I etapu projektu, tj. SW i WZTT. Ww. zarządy SG WP odmówiły opiniowania dokumentów⁶⁶, podając w uzasadnieniu swoich decyzji:

- ZPUSZiS P3/P7 uzasadnił, że *„(...) podtrzymuje stanowisko przesłane do Inspektoratu Uzbrojenia, iż realizacja przedmiotowego projektu nie wynika bezpośrednio z zapisów zawartych w Wymaganiach Operacyjnych SZ RP edycji 2012 r., jak również z realizowanego aktualnie Przeglądu Potrzeb dla Zdolności Operacyjnych SZ RP. W związku z powyższym (...) ZPUSZiS-P3/P7 nie będzie zajmował merytorycznego stanowiska w sprawach związanych z realizacją przedmiotowego projektu”;*

⁶² Informacja opracowana przez Szefostwo Techniki Lądowej Inspektoratu Uzbrojenia nt. „Projekt NKTO realizowany w NCBR”, opracowana przez Henryka Kalwę w dniu 15.04.2016 r., uaktualniona w dniu 17 lipca 2017 r.

⁶³ Umowa na realizację Projektu NKTO nr DOBR-BIO4/021/13355/2013 z dnia 23.12.2013 r.

⁶⁴ Obecna nazwa Lidera Konsorcjum, natomiast 23.12.2013 r., tj. w chwili podpisania umowy brzmiała: Wojskowe Zakłady Mechaniczne S.A., Powstańców 5/7, 41-100 Siemianowice Śląskie.

⁶⁵ W skład Konsorcjum wykonującego projekt NKTO wchodzili przedsiębiorcy: ROSOMAK S.A. (poprzednio WZMech S.A.) – Lider Konsorcjum oraz członkowie: HSW S.A., PHO sp. z o.o., WZInż S.A., WZMot S.A., WITPiS.

⁶⁶ Cytaty z zajętych stanowisk w sprawie odmowy opiniowania dokumentów etapu I projektu NKTO przytoczone zostały z pism: nr P3/P7/2537/15 z 14 września 2015 r. oraz nr P-5/Z-542/15 z 116 września 2015 r. (pisma z zasobu dokumentacyjnego IU).

- ZPIPRSZ-P5 uzasadnił, że „(...) w ramach dotychczasowych Przeglądów Potrzeb dla Zdolności Operacyjnych SZ RP nie zidentyfikowano potrzeby zastąpienia pozyskiwanych w ramach programu operacyjnego wersji bojowych i specjalnych KTO Rosomak nowymi kołowymi transporterami opancerzonymi”.

IU po odmowie udziału Sztabu Generalnego WP w nadzorze merytorycznym realizacji projektu zwrócił się do Sekretarza Stanu w MON (9 października 2015 r.) o zorganizowanie narady w celu podjęcia działań zaradczych. W wyniku narady (28 października 2015 r.) wypracowano propozycje działań, przez:

- Szefa SG WP - ewentualne dokonanie zmian w dokumentach normatywnych dotyczących identyfikacji potrzeb operacyjnych umożliwiających formułowanie – w uzasadnionych przypadkach - WO dla wybranych rodzajów sprzętu, w perspektywie czasowej dłuższej niż 10-cioletnia oraz w uzgodnieniu z Dowódcą Generalnym RSZ zdefiniowanie wymagań do spełnienia przez NKTO, z uwzględnieniem znaczącego postępu w konstrukcji NKTO;
- Dyrektora DNiSW MON w uzgodnieniu z Szefem IU – o wystąpienie z wnioskiem do NCBiR o dokonanie redefinicji rzeczowej i czasowej projektu, w celu uzyskania jego zgodności z wymaganiami SZ RP;
- Szefa IU - o kontynuowanie nadzoru nad projektem NKTO na podstawie opracowanych przez SG WP wymagań.

Minister Obrony Narodowej propozycję ww. działań zaakceptował 9 listopada 2015 r. i przekazał do realizacji. Szef SG WP w ww. zakresie nie podjął działań. W związku z tym Sekretarz Stanu w MON 16 kwietnia 2016 r. (na wniosek IU) zwrócił się do Szefa SG WP o zajęcie stanowiska.

Szef SG WP skierował (28 kwietnia 2016 r.) do Ministra Obrony Narodowej, w tym do wiadomości Sekretarza Stanu w MON, notatkę decyzyjną, w której zaproponował realizację projektu pt. „Nowy kołowy transporter opancerzony” zakończyć na tym etapie pracy rozwojowej. Projekt NKTO został wstrzymany w zakresie realizacji rzeczowej z powodu braku WO, które opracować miał SG WP i DG RSZ.

(dowód: akta kontroli str. 236-278, 428-431, 437-441, 447-448, 833-859)

5. „Kamery obserwacyjno-rozpoznawcze o szerokim natężeniu światła LLL/CCD TV kompatybilne z systemem C4ISR ISW TYTAN” – dalej: kamery obserwacyjno-rozpoznawcze

Ustalono, że dla celów prowadzonego przez NCBiR konkursu 3/2012, IU przesłał 3 września 2012 r. Założenia Taktyczno-Techniczne na Zaawansowane Indywidualne Systemy Walki kryptonim TYTAN⁶⁷. Ww. Założenia służyć miały postępowaniu konkursowemu dla wyłonienia m.in. wykonawcy projektu rozwojowego kamery obserwacyjno-rozpoznawczej.

NCBiR z wyłonionym wykonawcą zawarł 19 grudnia 2012 r. umowę z terminem wykonania do 18 października 2015 r. Wartość umowy ustalono na 3.500 tys. zł, w tym do pokrycia środkami budżetu państwa przez NCBiR przewidziano - 3.150 tys. zł oraz przez Wykonawcę – 350 tys. zł (tzw. wkład własny). Wykonawcą umowy było konsorcjum w składzie: WAT, PCO S.A. (Lider Konsorcjum) oraz WB Electronics S.A. Umowny zakres rzeczowy projektu obejmował opracowanie: zespołu kamer działających w szerokim zakresie natężenia światła widzialnego i bliskiej podczerwieni z funkcją przekazywania obrazu do systemu C4I, w celu wyświetlenia na wyświetlaczu komputera osobistego (wyświetlaczu nahełmowym), rejestracji, przesyłania informacji do szczebla wyższego, w tym kamery o szerokim zakresie natężenia światła umożliwiającej transmisję danych do systemu dowodzenia, kamery o zmiennym polu widzenia umożliwiającej transmisję danych obrazowych do systemu dowodzenia, systemu syntezy obrazów, który miał pozwolić na ostre widzenie interesujących obserwatora szczegółów, bez utraty możliwości widzenia całości sytuacji.

Dyrektor NCBiR do nadzoru projektu powołał 3 czerwca 2013 r. ZN w składzie czteroosobowym, z tego: NCBiR - przewodniczący oraz trzech ekspertów z MON (IU – 2 i SG WP – 1).

⁶⁷ Szef IU 24 lipca 2012 r. zatwierdził ZTT na ZISW, opracowane na podstawie WO edycji 2006 (redefiniowane w latach: 2008 i 2012) nr 4.1. Indywidualne Systemy Walki.

IU jako Koordynator powołał zespół do przeprowadzenia przeglądu krytycznego projektu rozwojowego na kamery obserwacyjno-rozpoznawcze w sześciuosobowym składzie, z tego: MON – 5 i z NCBiR – 1. Zespołowi do wykonania postawiono pięć zadań, tj.: 1) ustalenie faktycznego stopnia realizacji projektu, 2) dokonanie oceny spełniania wymagań SZ RP przez przedmiot rzeczowy projektu, 3) wskazanie obszarów zagrożeń w realizacji projektu, 4) ustalenie możliwości objęcia nadzorem przez MON realizacji projektu, 5) określenie warunków nadzoru. Zespół dokonał przeglądu krytycznego w okresie od maja do września 2014 r., w ramach którego spotkał się Wykonawcą (PCO S.A.) 8 sierpnia 2014 r.

W informacji NCBiR przekazanej IU 7 lipca 2014 r. (dla celów przeglądu krytycznego) podano, że ZN projekt na kamery obserwacyjno-rozpoznawcze nie odbył merytorycznego spotkania⁶⁸ przez ponad rok od jego powołania. W informacji tej stwierdzono m.in., że „(...) Zespół Nadzorujący nie ustalił w jaki sposób oraz gdzie będzie dokonywał odbioru poszczególnych etapów realizacji projektu. NCBR zakłada, że wszystkie etapy projektu będą odbierane na podstawie przesłanych przez Wykonawcę raportów z realizacji poszczególnych etapów (wraz ze sprawozdaniem merytorycznym i niezbędną dokumentacją), a w miarę potrzeby i ustaleń ZN odbiór kluczowych etapów odbędzie się bezpośrednio w siedzibie Wykonawcy”. Dalej stwierdzono, że Wykonawca odmawiając podpisania aneksu umowy odnośnie przeniesienia praw własności intelektualnej z Wykonawcy na MON, do wyrobów powstałych po wykonaniu projektu, uzasadnił swoje stanowisko tym, że „(...) aneks nie precyzuje warunków i zakresu udzielonej licencji. Po dzień dzisiejszy nie zaproponowano Wykonawcy rodzaju i zakresu licencji, o której mowa w proponowanej w aneksie w treści § 13 ust. 13 umowy”.

Wykonawca zadeklarował zespołowi przeprowadzającemu przegląd krytyczny (18 sierpnia 2014 r.) dokonanie analizy możliwości przekazania praw własności intelektualnej na rzecz Skarbu Państwa reprezentowanego przez MON (w podobny sposób, jak w umowie na realizację pracy rozwojowej ZISW pk. TYTAN). Zespół ustalił z Wykonawcą również, że wykonywane kamery obserwacyjno-rozpoznawcze nie są opracowywane na zgodność z ZTT na ZISW pk. TYTAN. Wykonawca jednak zadeklarował możliwość spełnienia wymagań ZTT na ZISW pk. TYTAN, w tym w zakresie kompatybilności z systemem C4I. Zespół dokonujący przeglądu krytycznego ustalił, że projekt kamer obserwacyjno-rozpoznawczych nie spełniał wymogów decyzji Nr 72/MON w zakresie procedur prowadzenia prac rozwojowych w MON dotyczących m.in.: model, prototyp i dokumentacja techniczna wyrobu podlegają ściśle określonym procedurom, tj. badaniom, uzgodnieniom i zatwierdzeniu przez właściwe organy w MON. Tych procedur nie przewidywał harmonogram projektu zleconego przez NCBiR. Wykonawca zadeklarował jednak możliwość dostosowania realizacji projektu do decyzji Nr 72/MON z ewentualnością pokrycia kosztów dostosowania. Ponadto zespół dokonujący przeglądu krytycznego wskazał, że NCBiR na etapie organizacji konkursu na pracę rozwojową na kamery obserwacyjno-rozpoznawcze otrzymał z IU ZTT na poszczególne elementy ZISW pk. TYTAN, w tym na Mikrokamerę nahlmową CCD/CMOS. NCBiR natomiast posiadanych danych z ZTT nie wykorzystał w zawartej umowie. Wskutek tego, omawiany projekt rozwojowy był nieprzydatny Siłom Zbrojnych RP. W związku z powyższym, zespół zaproponował, że „(...) objęcie nadzorem powinno być uwarunkowane zgodą Stron na aneksowanie umowy w celu wprowadzenia zmian zakresu projektu dostosowujących go do wymagań zawartych w ZTT na ZISW pk. TYTAN”.

Zespół rekomendując objęcie przez MON nadzorem projektu wskazał, że wdrożenie nadzoru wymaga aneksowania umowy dla uzyskania „(...) pełnej zgodności wyników projektu z wymaganiami SZ RP zdefiniowanymi w ZTT na ZISW pk. TYTAN, zbieżności realizacji projektu z procedurami pozyskiwania SpW na potrzeby SZ RP (realizacja projektu od etapu prototypu zgodnie z decyzją 72/MON (...), objęcia nadzorem przez WCNJIK (właściwe RPW), zapewnienia przekazania praw własności intelektualnej do wyników projektu zgodnie z oczekiwaniami MON”. Zespół w kolejnej rekomendacji wskazał tryb postępowania w przypadku „(...) gdy wykonawca nie przekaże Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez MON praw własności intelektualnej do

⁶⁸ Dyrektor NCBiR poinformował Szefa IU (pismo wchodzące w IU nr 12028 z 7 lipca 2014 r.), że powołał ZN projekt kamer obserwacyjno-rozpoznawczych, ale „(...) Dotychczas nie odbyło się żadne spotkanie ww. zespołu. Jednakże członkowie ZN otrzymali mailową informację o dostępie do materiałów związanych z realizacją projektu na platformie NCBR ownCloud oraz podczas ogólnego spotkania wszystkich ZN zostali zapoznani z zasadami współpracy członków ZN z NCBR”.

wyników projektu, a przyjmie jako podstawę merytoryczną projektu NCBiR, obowiązujące w MON, ZTT na ZISW pk. TYTAN, na wniosek wykonawcy objąć nadzorem jedynie etap badań kwalifikacyjnych, w czasie których opracowany wyrób będzie badany na zgodność z ZTT na ZISW pk. TYTAN. (...) Traktować wynik projektu jako wyrób własny producenta i nie zatwierdzać w MON dokumentacji technicznej wyrobu. Udział przedstawicieli MON ograniczyć do udziału w badaniach kwalifikacyjnych". Zespół w konkluzji wskazał, że brak możliwości zastosowania którejkolwiek z propozycji powinien powodować odstąpienie od nadzoru i wycofanie przedstawicieli MON z ZN projekt.

W protokole z przeglądu krytycznego projektu (zaakceptowanym 18 września 2014 r.) zapisano m.in., że:

- 1) MON przekazał dane merytoryczne, tj. ZTT, do NCBiR w celu przeprowadzenia konkursu w zakresie ww. projektu, a następnie wyłonienia Wykonawcy;
- 2) umowę na projekt zawarto 19 grudnia 2012 r. z terminem wykonania – 18 października 2015 r.;
- 3) NCBiR dla sprawowania nadzoru nad realizacją umowy powołał 3 czerwca 2013 r. ZN w czteroosobowym składzie, w tym dwóch przedstawicieli IU;
- 4) ZN przez ponad rok od jego powołania nie odbył żadnego spotkania, a NCBiR nie miał wiedzy jak ZN będzie odbierał od Wykonawcy wykonane etapy prac projektowych, przez co NCBiR nie miał wiedzy (ponad półtora roku) o przebiegu realizacji umowy;
- 5) PCO S.A. (Wykonawca projektu), poinformowało NCBiR 9 października 2013 r. o braku możliwości podpisania aneksu w zakresie przeniesienia praw własności do efektów rzeczowych projektu, tj. prototypu wyrobu i dokumentacji technicznej wyrobu na MON;
- 6) PCO S.A. poinformowało IU (18 sierpnia 2014 r.)⁶⁹, że wykonywane kamery obserwacyjno-rozpoznawcze nie są opracowywane na zgodność z ZTT na ZISW pk. TYTAN, a zadeklarowało możliwość spełnienia ww. wymagań, w tym w zakresie kompatybilności z systemem C4I; PCO S.A. przypomniało IU, że propozycje NCBiR (z października 2013 r.) dotyczące aneksowania umowy w zakresie praw własności intelektualnej są nie do przyjęcia;
- 7) IU 26 czerwca 2014 r. zawarł umowę⁷⁰ na realizację pracy rozwojowej pn. „Zaawansowane Indywidualne Systemy Walki kr. TYTAN”; efekt rzeczowy umowy nie obejmował mikrokamery napełnionej CCD/CMOS; zgodnie z ZTT na ZISW, (zatwierdzonymi 24.07.2012 r. oraz ZTT na ZISW, wersja 2.1 - po zweryfikowaniu, zatwierdzonymi 09.03.2016 r.) określono, że w celu jak najszybszego pozyskania ZISW kr. TYTAN, prace będą prowadzone etapami, dlatego proces pozyskiwania ZISW kr. TYTAN podzielono na 3 poziomy w następujących po sobie okresach czasowych i różniące się ukończeniem systemu ZISW, w tym poziomie zaawansowania technicznego; mikrokamera napełniona CCD/CMOS przewidziana została do realizacji na I poziomie programu TYTAN, natomiast poziomy II i III będą przedmiotem odrębnych postępowań, po pozytywnym zakończeniu realizacji I poziomu pracy w ramach obecnie wykonywanej umowy na pracę rozwojową kr. TYTAN;
- 8) w protokole z przeglądu krytycznego projektu wymieniono cztery przesłanki, których spełnienie przez Wykonawcę umożliwi uruchomienie wniosku o ustanowienie nadzoru przez MON nad projektem, tj. zapewnienie: 1) zgodności parametrów projektu z ZTT na ZISW kr. TYTAN, 2) postępowania Wykonawcy według procedur decyzji Nr 72/MON, 3) nadzoru nad jakością projektu przez RPW oraz 4) przeniesienia praw własności na MON do prototypu wyrobu i DTW); przegląd krytyczny pozwolił ocenić stan faktyczny projektu i uzyskać wiedzę na temat środków zaradczych, które IU (jako Koordynator) zawarł w projekcie wniosku o podjęcie czynności nadzoru przez MON nad projektem, aby wyniki projektu Kamery obserwacyjno-rozpoznawcze zleconego przez NCBiR spełniały wymagania SZ RP.

⁶⁹ W dniu tym odbyło się spotkanie Zespołu w sprawie przeglądu krytycznego projektu z Wykonawcą w celu m.in. określenia przesłanek do ustanowienia przez MON nadzoru nad dalszą jego realizacją.

⁷⁰ Umowa nr IU/308/VI-21/UZ/NEG/ROZ/K/2012-2017/313.

Sekretarz Stanu w MON „Wniosek o podjęcie czynności nadzoru nad projektem realizowanym w obszarze obronności i bezpieczeństwa państwa poza resortem obrony narodowej” zaakceptował 18 lutego 2015 r. Nadzór w ww. trybie, był realizowany od 18 lutego 2015 r. do 18 kwietnia 2016 r. Od 19 kwietnia 2016 r. Sekretarz Stanu w MON zatwierdził nową procedurę składającą się z czterech zasad, tj. aby:

1) przedstawiciele MON w ZN nadzorowali realizację projektu w zakresie zgodności wyników projektu z umową; 2) przedstawiciele MON nie wydawali opinii merytorycznych w zakresie odbioru prac wykonanych w ramach projektu i nie reprezentowali formalnego stanowiska resortu obrony narodowej; 3) zrezygnowano z nadzoru w formule Koordynatora określonej w decyzji Nr 59/MON oraz dokonywania uzgodnień dokumentów powstałych w wyniku realizacji projektu z instytucjami MON; 4) przedstawiciele MON działający w ZN, po rozliczeniu projektu byli zobowiązani przedstawić Koordynatorowi wspólną informację o uzyskanych wynikach projektu.

Projekt na kamery obserwacyjno-rozpoznawcze zakończony został w terminie umownym, tj. 18 października 2015 r.

Z punktu widzenia interesów MON oraz celu prowadzonych czynności nadzoru, stwierdzono, że nadzór projektu (od 18 lutego 2015 r.) nie zakończył się oczekiwanymi przez MON rezultatami, pomimo delegowania do prac eksperckich (nadzorczych) 9 przedstawicieli resortu obrony narodowej (trzech z IU, jeden z SG WP – OSF, dwóch z DG RSZ – Gestor, jeden z IWsp. SZ – COL oraz 2 z RPW). Brak pozytywnych rezultatów nadzoru polegał m.in. na tym, że nie aneksowano umowy w zakresie przeniesienia na MON (IU) praw własności intelektualnej do wyników przedmiotowego projektu.

Eksperci (z MON) stwierdzili, że wykonany projekt był dotknięty błędami merytorycznymi, tj.: 1) nie przeprowadzono badań kwalifikacyjnych, 2) nie przedstawiono dowodów potwierdzających realizację m.in. wyposażenia kamer w układ adaptacyjny do zmiennych warunków oświetlenia, adaptera do mocowania na wysięgniku teleskopowym, 3) w protokołach z badań zakładowych nie wykazano potwierdzenia kontroli jakości, 4) w ramach dokumentacji technicznej przedstawiono jedynie rysunki konstrukcyjne, 5) przedstawiciele resortu obrony narodowej w ZN nie oceniali przesłanych uzupełnień i wyjaśnień, pozostawiając decyzję o prawidłowości realizacji projektu Komitetowi Sterującemu w NCBiR.

IU zwrócił się do NCBiR (6 marca 2017 r.) o informację o stanie końcowego rozliczenia projektów rozwojowych wchodzących w skład ISW TYTAN, w tym projektu na kamerę obserwacyjno-rozpoznawczą. NCBiR (24 marca 2017 r.) w odpowiedzi m.in. podał „(...) iż w Narodowym Centrum Badań i Rozwoju (...) nie zakończono jeszcze prac związanych z rozliczeniem końcowym projektów (...). Podkreślić należy, że w trakcie prac analizowane są uwagi Zespołu Nadzorującego zawarte w protokołach końcowych, stanowiska Wykonawców projektów oraz ekspertów powołanych przez NCBR. Niezwłocznie po zakończeniu niniejszego procesu opiekunowie merytoryczni projektów prześlą informację do IU co do zakresu zrealizowania poszczególnych umów”. Ponadto podano „(...) iż koszty realizacji projektów weryfikowane są na koniec ich realizacji, a nie w poszczególnych latach budżetowych. Zgodnie z Raportem końcowym i Wstępnym rozliczeniem finansowym, Wykonawcy ponieśli niżej wymienione koszty (...): finansowanie z NCBR – 3.150 tys. zł, Wkład własny (Wykonawcy) – 350 tys. zł = koszt projektu – 3.500 tys. zł”.

Projekt został zakończony w terminie umownym, tj. 18 października 2015 r. Projekt był w trakcie końcowych rozliczeń i taki stan utrzymywał się w dniu 30 września 2017 r., co wykazał Zespół Wsparcia Koordynatora (Szefa IU) w Informacji kwartalnej za III kwartał 2017 r.⁷¹ Również nie uległ zmianie stan opracowywania raportu końcowego (kosztów) i wstępnego rozliczenia finansowego projektu.

(dowód: akta kontroli str. 451-516, 667-684, 709-741, 799-802, 811-827)

⁷¹ Informacja kwartalna o stanie realizacji projektu z obszaru obronności finansowanego przez NCBiR, sporządzona przez Zespół Wsparcia Koordynatora (rozkazy Szefa Inspektoratu Uzbrojenia: Nr 18 z dnia 30 lipca 2015 r. i Nr 125 z dnia 30 czerwca 2017 r.) dla projektu pn. „Kamery obserwacyjno-rozpoznawcze o szerokim zakresie natężenia światła LLL/CCD TV kompatybilne z systemem C4ISR ISW TYTAN”.

6. „Modułowy integrator do zarządzania systemem C4I żołnierza” – dalej: modułowy integrator

Ustalenia⁷² dotyczące realizacji ww. projektu zleconego przez NCBiR do wykonania Konsorcjum⁷³ z Liderem, tj. firmą WB Electronics S.A. były następujące:

ZPSDiŁ - P6 SG WP 4 lipca 2014 r. poinformował⁷⁴ IU, że jako OSF „(...) nie uzgodnił realizacji projektu NCBiR pn. >>Modułowy Integrator do zarządzania systemem C4I żołnierza<< (pismo do Departamentu Nauki i Szkolnictwa Wojskowego MON nr wych. 1568 z dnia 6 kwietnia 2012 r.). Jako uzasadnienie wskazany został fakt, iż procedowane wówczas w IU założenia Taktyczno-Techniczne na Integrator w ramach pracy: >>Zaawansowane Indywidualne Systemy Walki TYTAN<< odbiegały od zaproponowanych w przedstawionej propozycji projektu NCBiR. W związku z powyższym przedstawiona propozycja realizacji projektu rozwojowego nie miała racjonalnego uzasadnienia. Dodatkowo zakładany czas realizacji projektu określony został jako zbyt długi (3 lata), co w konsekwencji nie pozwalało na wykorzystanie uzyskanych efektów w pracy Zaawansowane Indywidualne Systemy Walki kr. TYTAN. Ponadto zasadniczą wątpliwość budził fakt, że zgodnie z informacją zawartą w przedstawionej propozycji projektu rozwojowego – >>opisane powyżej urządzenie zostało już wykonane praktycznie w firmie WB Electronics w postaci prototypu Integratora do systemu C4I. Przeprowadzone również zostały wstępne badania funkcjonalne wybranych elementów systemu C4I, gdzie rolę integrującą osprzęt C4I pełni ten integrator (...)<<. Pozostawało to w sprzeczności z celem głównym projektu jakim było: >>opracowanie i wykonanie Modułowego – Integratora (M-ITG), który jest głównym elementem zarządzającym Systemu C4I Indywidualnego Systemu Walki żołnierza<<”.

W Opisie projektu stanowiącym załącznik nr 1 do umowy na realizację projektu - modułowy integrator, ujęto informację na temat aktualnego wówczas (2012 r.) zaawansowania prac Wykonawcy w zakresie przedmiotowego projektu. Wykonawca w Opisie projektu oświadczył, że posiada prototyp wyrobu i określił, że znajduje się on na VI poziomie gotowości technologii.

ZPSDiŁ - P6 SG WP odnośnie spełnienia przez ww. projekt wymagań SZ RP podał m.in.: „Szczegółowa specyfikacja realizowanego projektu nie spełnia w całości wymagań określonych w założeniach Taktyczno-Technicznych na Zaawansowane Indywidualne Systemy walki kr. TYTAN opracowanych w IU. Podstawową różnicą w układzie funkcjonalnym Integratora jest fakt, iż ZTT na ZISW kr. TYTAN określają, że radiostacja osobista wyszczególniona jest jako oddzielny element podsystemu C4I, nie wchodzący w skład modułu Integratora (mITG) – który powinien składać się z Integratora (ITG), obejmującego funkcjonalność komputera osobistego, huba, Wyświetlacza Integratora (WI) oraz dodatkowego Pulpitu Sterowania. Natomiast w ramach projektu realizowanego w NCBiR, moduł radiostacji traktowany jest jako element funkcjonalny Integratora. Wskazać należy także fakt niezgodności zakresów częstotliwości przestrajania radiostacji: w ZTT określony został wymóg, iż >>radiostacja powinna mieć możliwość pracy i programowego przestrajania w jak najszerszym zakresie częstotliwości w paśmie UHF uzgodnionym z Wojskowym Biurem Zarządzania Częstotliwościami. Zakres przestrajania radiostacji powinien również obejmować zakres częstotliwości 1350-1400 MHz<<. Natomiast w projekcie NCBiR określono pasmo przestrajania w przedziale 200-600 MHz. W opisie projektu realizowanego w NCBiR brak jest także informacji dotyczących podstawowych parametrów pracy radiostacji jak: zasięgi łączności radiostacji, użyteczna przepływność, maksymalny pobór mocy, sposób kodowania transmisji w kanale radiowym. Ponadto brak jest wymagania wynikającego z ZTT na C4I ZISW kr. TYTAN, jakim jest zapewnienie integracji funkcjonalnej żołnierzy w ramach drużyny (obsługi, zespołu) z nadrzędnym systemem dowodzenia, którym będzie system BMS (po pozyskaniu do SZ RP)”.

ZPSDiŁ - P6 SG WP w odniesieniu natomiast do sposobu dokonywania zakupów modułowego integratora wskazał, że wejdzie on w skład ukończenia podstawowego wyposażenia systemu

⁷² Ustalenia na podstawie „Protokołu z przeglądu krytycznego projektu pn. Modułowy integrator do zarządzania systemem C4I żołnierza”. Przegląd krytyczny przeprowadzono w okresie maj-wrzesień 2014 r. Szef IU protokół zatwierdził 18 września 2014 r. Protokół obejmuje wykonane prace na rzecz projektu, od początku 2012 r. do połowy września 2014 r.

⁷³ W skład Konsorcjum, poza Liderem, wchodziły: Wojskowy Instytut Medycyny Lotniczej oraz PCO S.A.

⁷⁴ Pismo nr P6/1759/14 z 4 lipca 2014 r. dotyczące realizacji przez Inspektorat Uzbrojenia zadań Koordynatora w procesie nadzoru projektu finansowanego przez NCBiR pn. „Modułowy Integrator do zarządzania systemem C4I żołnierza”.

TYTAN dla pojedynczego żołnierza i będzie pozyskiwany z kompletnym zestawem. Stwierdzono również, że przedstawione IU (4 lipca 2014 r.) stanowisko zostało zgłoszone do DNiSW MON 6 kwietnia 2012 r. Stanowisko, które w głównej mierze odnosiło się do „(...) braku zasadności realizacji przedmiotowego projektu w ramach przedsięwzięć realizowanych przez NCBiR. Spowoduje to uniknięcie sytuacji w której nastąpi zdublowanie finansowania prac realizowanych w ramach projektu NCBiR z działaniami prowadzonymi w Inspektoracie Uzbrojenia w ramach realizacji pracy rozwojowej pod nazwą >>Zaawansowane Indywidualne Systemy Walki kryptonim TYTAN<< o numerze IU/308/VI-21/UZ/NEG/ROZ/K/2012”. W konkluzji informacji ZPSDiŁ - P6 SG WP wskazano, że „W przypadku kontynuowania projektu w ramach zadań realizowanych w NCBiR, w ramach nadzoru nad projektem, należy zapewnić pełną zgodność zakresu merytorycznego projektu realizowanego w NCBiR (...) z Załoženiami Taktyczno-Technicznymi na Zaawansowane Indywidualne Systemy Walki kr. TYTAN. W tym celu projekt realizowany w NCBiR powinien zostać objęty szczegółowym nadzorem przez gestora podsystemu C4I systemu TYTAN, którym zgodnie z decyzją 435 z dnia 24 grudnia 2013 r. pozostaje Zarząd Wsparcia Dowodzenia i Łączności IRW Dowództwa Generalnego RSZ”.

Kontrola wykazała, że ZPSDiŁ - P6 SG WP jako Gestor, a po zmianach Organizator Systemu Funkcjonalnego Wsparcia Dowodzenia (OSF WD), był w Siłach Zbrojnych RP właściwym merytorycznie organem do oceny i wskazania kierunku pozyskania jednego z elementów ZISW kr. TYTAN, tj. modułowego integratora. Nieuwzględnienie stanowiska ZPSDiŁ - P6 SG WP spowodowało następujący przebieg realizacji ww. projektu:

1. ZPSDiŁ - P6 SG WP (OSF WD) przedstawił⁷⁵ DNiSW MON 6 kwietnia 2012 r. pisemne stanowisko wraz z uzasadnieniem o niecelowości zlecenia NCBiR pracy rozwojowej pn. „Modułowy Integrator do zarządzania systemem C4I żołnierza”. Pomimo tego DNiSW MON przedmiotowy temat włączył do pakietu propozycji programów i projektów badawczo-rozwojowych z obszaru obronności do uruchomienia w 2012 r. przez NCBiR. Minister Obrony Narodowej ww. wykaz zaakceptował 8 maja 2012 r.
2. NCBiR w lipcu 2012 r. ogłosiło konkurs na wyłonienie Wykonawcy na przedmiotowy projekt. IU dla celów ww. konkursu przekazał 3 września 2012 r. ZTT na ZISW kr. TYTAN, w tym na modułowy integrator. NCBiR z wyłonionym Wykonawcą, tj. Konsorcjum, z Liderem - firmą WB Electronic S.A. zawarło 19 grudnia 2012 r. umowę na wykonanie projektu - modułowy integrator.
3. Przedmiotem umowy zawartej pomiędzy NCBiR i WB Electronics S.A. było wykonanie urządzenia do IX poziomu gotowości technologii. W opisie projektu, stanowiącym załącznik nr 1 do umowy na realizację projektu, Wykonawca oświadczył, że posiada prototyp wyrobu i określił, że znajduje się on na VI poziomie gotowości technologii. Prototyp urządzenia nie spełniał jednak ZTT na ZISW kr. TYTAN, tj. wymagań Sił Zbrojnych RP.
4. Dyrektor NCBiR powołał 3 czerwca 2013 r. ZN do sprawowania nadzoru nad przebiegiem realizacji umowy. Zespół od dnia jego powołania do 7 lipca 2014 r. nie odbył żadnego spotkania, zatem NCBiR nie miał wiedzy m.in. o pracy Zespołu, w tym w zakresie odbioru zrealizowanych przez Wykonawcę etapów pracy rozwojowej na modułowy integrator.
5. Wdrożony w IU przegląd krytyczny stanu realizacji projektu - modułowy integrator, wykazał m.in., że Wykonawca nie realizował umowy w oparciu o ZTT na ZISW kr. TYTAN (zatwierdzone w MON). W związku z tym w protokole z przeglądu krytycznego wskazano na konieczność aneksowania umowy m.in. w zakresie zapewnienia zgodności wyników projektu z wymaganiami SZ RP, zdefiniowanymi w ww. ZTT.
6. W trakcie przeglądu krytycznego projektu Szef IU zawarł 26 czerwca 2014 r. umowę o realizację pracy rozwojowej na wykonanie zestawu Zaawansowanych Indywidualnych Systemów Walki kr. TYTAN, w tym opracowanie kompatybilnego z tym systemem urządzenia umożliwiającego żołnierzowi komunikację w zespole/drużynie dostęp do podglądu aktualnej sytuacji na polu walki. Integrator opracowany w ramach pracy

⁷⁵ Pismo ZPSDiŁ - P6 SG WP, nr 1568 z dnia 6 kwietnia 2012 r. przekazane do DNiSW MON, ws. stanowiska Zarządu, podczas uzgadniania wykazu tematów badawczo-rozwojowych, które Minister Obrony Narodowej powinien zlecić do realizacji NCBiR.

rozwojowej na ZISW kr. TYTAN realizowanej w IU w stosunku do modułowego integratora opracowanego w ramach projektu NCBiR różnił się zarówno pod względem konstrukcyjnym, jak i funkcjonalnym.

7. Opinia ZPSDIŁ - P6 SG WP z 6 kwietnia 2012 r. przekazana do DNiSW MON dotycząca braku zasadności zlecenia do NCBiR wykonania projektu - modułowy integrator, w związku z działaniami IU dotyczącymi realizacji pracy rozwojowej pn. „Zaawansowane Indywidualne Systemy Walki kryptonim TYTAN”, od 26 czerwca 2014 r. częściowo się potwierdziła. Opracowane urządzenia w ramach projektu NCBiR nie spełniały wszystkich wymagań SZ RP zawartych w ZTT na ZISW TYTAN. Zasadnicze różnice pomiędzy modułowym integratorem opracowanym w ramach projektu zleconego do realizacji przez NCBiR a integratorem opracowywanym w ramach pracy rozwojowej ZISW kr. TYTAN realizowanej w IU dotyczyły rozdzielności radiostacji i integratora, elementów kryptograficznych oraz adaptacji radiostacji na platformach mobilnych. Wynikiem obu ww. prac były dwa różne urządzenia zarówno pod względem funkcjonalnym, jak i konstrukcyjnym. Ustalono jednak, że wyświetlacz opracowany w ramach projektu NCBiR został wykorzystany w pracy rozwojowej ZISW kr. TYTAN.
8. Zespół dokonujący przeglądu krytycznego rekomendował Szefowi IU wystąpienie do Sekretarza Stanu w MON z wnioskiem o objęcie przez MON nadzoru nad realizacją projektu. Sekretarz Stanu w MON 18 lutego 2015 r. ww. wniosek zaakceptował. Nadzór przez MON (koordynowany przez IU) wykonywany był w okresie od 18 lutego 2015 r. do 18 kwietnia 2016 r.
9. Sekretarz Stanu w MON 19 kwietnia 2016 r. zatwierdził nową procedurę, w której zrezygnowano z nadzoru projektu w formule określonej w decyzji Nr 59/MON. Przedstawicielom MON delegowanym do ZN (powołanych przez NCBiR) nakazano dokonywanie oceny zgodności wyników projektu z zapisami umowy oraz wydawanie opinii merytorycznych (eksperckich), nie zaś wyrażanie stanowiska resortu obrony narodowej.
10. Zlecony umową przez NCBiR i wykonany przez WB Electronics S.A. projekt - modułowy integrator, zrealizowano w terminie, tj. 18 października 2015 r., wydając ogółem 14,6 mln zł, w tym ze środków budżetu państwa - 8,8 mln zł. Ustalono, że wykonanym projektem nie były zainteresowane Siły Zbrojne RP z powodu niespełniania wymagań, tj. ZTT na ZISW kr. TYTAN. Ponadto stwierdzono, że jedynie wyświetlacz opracowany w ramach projektu zleconego przez NCBiR został wykorzystany w pracy rozwojowej ZISW kr. TYTAN.

(dowód: akta kontroli str. 517-560, 562-584)

7. **„Celownik termowizyjny kompatybilny z systemem C4ISR ISW TYTAN, zintegrowany z wyświetlaczem nahałmowym, modułem laserowego systemu identyfikacji >>swój-obcy<< (IFF) z możliwością zdalnego sterowania głównymi funkcjami celownika” – dalej: celownik termowizyjny**

Ustalenia⁷⁶ dotyczące przebiegu realizacji ww. projektu zleconego przez NCBiR do wykonania przez Konsorcjum⁷⁷ z Liderem, tj. WAT, przedstawiają się następująco:

1. Przekazany do NCBiR wykaz programów i projektów badawczo-rozwojowych resortu obrony narodowej z obszaru obronności do uruchomienia w NCBiR w 2012 r. obejmował projekt rozwojowy dotyczący celownika termowizyjnego.
2. Dyrektor NCBiR uruchomił w lipcu 2012 r. konkurs na wyłonienie Wykonawcy projektu. IU dla potrzeb tego konkursu przesłał do NCBiR (we wrześniu 2012 r.) ZTT⁷⁸ na ZISW kr.

⁷⁶ Ww. ustalenia dokonane zostały na podstawie „Protokołu z przeglądu krytycznego projektu pn. >>Celownik termowizyjny kompatybilny z systemem C4ISR ISW TYTAN, zintegrowany z wyświetlaczem, modułem laserowego systemu identyfikacji >>swój-obcy<< (IFF) z możliwością zdalnego sterowania głównymi funkcjami celownika”. Przegląd krytyczny przeprowadzono w okresie maj-wrzesień 2014 r. Szef IU protokół zatwierdził 18 września 2014 r. Protokół obejmuje okres 2012-2014 r.

⁷⁷ W skład Konsorcjum (poza Liderem) wchodziły: WB Electronics S.A. oraz PCO S.A.

⁷⁸ Był to dokument niejawnny, oznaczony klauzulą „Zastrzeżone”.

- TYTAN, w tym na celownik termowizyjny. Dyrektor NCBiR z wyłonionym Konsorcjum, którego Liderem była WAT, zawarł 19 grudnia 2012 r. umowę.
3. Przedmiotem umowy był efekt rzeczowy w postaci celownika termowizyjnego kompatybilnego z systemem C4ISR ISW TYTAN zintegrowanego z wyświetlaczem nahełmowym, modulem laserowego systemu identyfikacji „swoj-obcy” (IFF), z możliwością zdalnego sterowania głównymi funkcjami celownika gotowego do kompletacji oraz w pełni kompatybilnego z zestawem ZISW TYTAN. Ww. efekt rzeczowy stanowiły środki trwale w postaci rzeczowego majątku trwałego (prototyp celownika termowizyjnego) oraz wartości niematerialne i prawne, tj. Dokumentacja Techniczna.
 4. Dyrektor NCBiR powołał 3 czerwca 2013 r. ZN do nadzorowania realizacji umowy na projekt celownika termowizyjnego. W skład ZN wchodziło dziesięć osób, w tym przewodnicząca z NCBiR oraz dziewięć osób z MON. Ustalono, że Dyrektor NCBiR w informacji (przekazanej IU) z 7 lipca 2014 r. o stanie realizacji ww. umowy podał m.in.: *„Zespół Nadzorujący nie ustalił w jaki sposób oraz gdzie będzie dokonywał odbioru poszczególnych etapów realizacji projektu. NCBR zakłada, że wszystkie etapy projektu będą odbierane na podstawie przestanych przez Wykonawcę raportów z realizacji poszczególnych etapów (wraz ze sprawozdaniem merytorycznym i niezbędną dokumentacją), a w miarę potrzeby i ustaleń ZN odbiór kluczowych etapów odbędzie się bezpośrednio u wykonawcy”*.
Ustalono, że ZN od dnia powołania, tj. 3 czerwca 2013 r., do 7 lipca 2014 r. nie odbył żadnego spotkania, co powodowało, że Dyrektor NCBiR nie miał wiedzy o trybie i efektach prac zespołu, w tym dotyczących odbioru zrealizowanych przez Wykonawcę etapów projektu (sytuacja była podobna do pracy ZN projekt - modułowy integrator).
 5. Wdrożony przez IU przegląd krytyczny stanu realizacji projektu - celownik termowizyjny, wykazał m.in., że Wykonawca nie realizował umowy w oparciu ZTT na ZISW kr. TYTAN (zatwierdzone w MON). W związku z powyższym w protokole z przeglądu krytycznego wskazano konieczność aneksowania umowy, m.in. w zakresie zapewnienia zgodności wyników projektu zleconego przez NCBiR w wymaganiach SZ RP, zdefiniowanymi w ZTT na ZISW kr. TYTAN, jako jednego z warunków objęcia nadzorem projektu przez resort obrony narodowej.
 6. W trakcie przeglądu krytycznego projektu - celownik termowizyjny, Szef IU zawarł 26 czerwca 2014 r. umowę o realizację pracy rozwojowej na wykonanie zestawu Zaawansowanych Indywidualnych Systemów Walki kr. TYTAN, w tym celownika termowizyjnego.
 7. Zespół dokonujący przeglądu krytycznego zaproponował warunkowe objęcie nadzorem realizacji projektu, ale dopiero po aneksowaniu umowy w zakresie:
 - *„zapewnienia pełnej zgodności wyników projektu z wymaganiami SZ RP zdefiniowanymi w ZTT na ZISW kr. TYTAN,*
 - *zapewnienia zbieżności realizacji projektu z procedurami pozyskiwania SpW na potrzeby SZ RP (realizacja projektu od etapu prototypu, wg decyzji Nr 72/MON),*
 - *objęcia nadzorem przez WCNJiK (właściwe RPW),*
 - *zapewnienia przekazania praw własności do wyników projektu na rzecz MON – IU”*.Ustalono, że zespół dokonujący przeglądu krytycznego na dzień sporządzenia protokołu stwierdził: *„Na dzień dzisiejszy brak jest podstaw formalno-prawnych do objęcia nadzorem przez MON przedmiotowego projektu współfinansowanego przez NCBR”*. Ww. protokół zaakceptowano 18 września 2014 r.
 8. W stosunku do omawianego projektu, od 19 kwietnia 2016 r. była stosowana procedura ograniczonego nadzoru przez MON (tożsama do opisanej przy projekcie modułowego integratora), a jej wykonywanie było kontynuowane do 30 września 2017 r.
 9. Projekt celownika termowizyjnego został wykonany przez WAT terminowo, tj. 18 grudnia 2015 r., jednakże projektem nie są zainteresowane Siły Zbrojne RP z powodu niespełnienia wymagań (ZTT na ZISW kr. TYTAN), w tym głównie dotyczących: a) niezrealizowania badań kwalifikacyjnych, b) nieosiągnięcia zakładanego parametru w zakresie rozpoznania standardowego celu NATO (zgodnie ze STANAG 4347: zakładana

wartość to 4.000 m, a osiągnięta – 2.900 m), c) niesprawdzenia działania modułu IFF z powodu braku elementu odbiorczego. Wszystkie parametry dotyczące modułu IFF zostały zaprezentowane tylko w zapisie karty katalogowej.

Ustalono, że WAT jest również Wykonawcą celownika termowizyjnego w ramach pracy rozwojowej ZISW kr. TYTAN. Stwierdzono, że moduł laserowego systemu identyfikacji „swój-obcy” i jego kompatybilność z celownikiem termowizyjnym potencjalnie może być wzięty pod uwagę w aspekcie opracowywania systemu ostrzegania i systemu identyfikacji przewidywanego do realizacji na II i III poziomie programu TYTAN. Ponadto w ramach II i III poziomu programu TYTAN analizowana będzie również potrzeba modernizacji celownika termowizyjnego w aspekcie postępu technologicznego i kompatybilności z modernizowanym systemem ZISW kr. TYTAN. Poziomy II i III będą przedmiotem odrębnych postępowań, po pozytywnym zakończeniu realizacji I poziomu pracy w ramach obecnie wykonywanej umowy na pracę rozwojową kr. TYTAN.

Według stanu na dzień 30 września 2017 r. w NCBiR trwały rozliczenia rzeczowo-finansowe umowy o wykonanie i finansowanie projektu celownika termowizyjnego; IU oczekiwał na ich rezultaty w zakresie określonym w decyzji Sekretarza Stanu w MON z 19 kwietnia 2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 585-666)

8. „Mikrofalowa broń obezwładniająca” – dalej: MBO

Ustalono, że IU do realizacji projektu MBO⁷⁹ (zleconego przez NCBiR Konsorcjum⁸⁰ przemysłowo-naukowemu z Liderem - PIT-RADWAR S.A.) włączony został od kwietnia 2015 r. Udział IU w nadzorowaniu⁸¹ projektu polegał na oddelegowaniu ekspertów do powołanego przez Dyrektora NCBiR Zespołu Nadzorującego realizację umowy na wykonanie projektu MBO.

Kontrola wykazała, że IU aktywnie uczestniczył w pracach w zakresie nadzoru ww. projektu, które polegały m.in. na wspieraniu działania Koordynatora tego projektu, tj. Inspektoratu Implementacji Innowacyjnych Technologii Obronnych (I3TO). Przykładowo, we wrześniu 2015 r. w ramach uzgadniania Wniosku o podjęcie czynności nadzoru nad projektem przez MON, IU przekazał szereg uwag dotyczących m.in.:

- uzupełnienia definicji celu głównego projektu, tj. „(...) konieczności opracowania modelu i prototypu MBO oraz finalnie Dokumentacji Technicznej Wyrobu”,
- rozgraniczenia etapów realizacji projektów, na etap naukowo-badawczy kończony na VI poziomie gotowości technologii (tj. opracowanie demonstratora technologii) koordynowany przez I3TO oraz etap rozwojowy, od VII do IX (włącznie) poziomu gotowości technologii (tj. wykonanie prototypu SpW i sporządzenie DTW) koordynowany przez IU,
- wskazania po stronie resortu obrony narodowej gestora MBO oraz opracowania resortowych formalnych podstaw merytorycznych projektu, tj. WTT lub WO,
- uzupełnienia Wniosku o informacje nt. przekazania praw własności do efektów rzeczowych projektu; ponadto IU wyjaśnił, że „(...) w dotychczasowych wnioskach o objęcie nadzorem jest to jedno z kluczowych zagadnień stanowiących przeszkodę w realizacji nadzoru nad projektami”.

Ustalono, że powyższe uwagi IU skierowane do I3TO (Koordynatora) nie zostały uwzględnione. W związku z tym, podczas ponownej fazy uzgodnieniowej (w maju 2016 r.) IU wnioskodawcy (I3TO) pisemnie oświadczył „(...) że Inspektorat Uzbrojenia nie ma możliwości uzgodnienia treści tego dokumentu w obecnym brzmieniu”. Po czym przytoczono wszystkie uwagi zgłoszone we wrześniu 2015 r.

⁷⁹ Projekt MBO był realizowany w ramach programu strategicznego pt. „Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej” na podstawie umowy nr DOB-1-2/1/PS/2014 o wykonanie i finansowanie projektu realizowanego na rzecz bezpieczeństwa i obronności państwa w ramach konkursu nr 1/PS/2014 pt. „Mikrofalowa broń obezwładniająca (MBO)” zawarta w Warszawie w dniu 30 grudnia 2014 r. pomiędzy NCBiR a PIT-RADWAR S.A.

⁸⁰ Konsorcjum w składzie: PIT-RADWAR S.A., Politechnika Wroclawska, Politechnika Warszawska, WAT.

⁸¹ Pismo Dyrektora DNISW MON nr 1114/DNiSW z 1 kwietnia 2015 r., dotyczące wyznaczenia koordynatorów projektów realizowanych w NCBR oraz odpowiedź Szefa IU - pismo nr VI/4678/15 z 22 kwietnia 2015 r. dotyczące wyznaczenia przedstawicieli IU do zespołów nadzorujących projekty z zakresu energii skierowanej finansowanych przez NCBiR.

Kontrola wykazała, że przesyłane przez I3TO do IU dokumenty do zaopiniowania lub zgłoszenia uwag były przez IU przeanalizowane i terminowo przedstawiono do nich stanowisko. Przykładowo w czerwcu 2016 r. IU zgłosił uwagi do projektu aneksu do umowy na wykonanie projektu MBO. IU w opinii stwierdził m.in.: „(...) koszty etapu badań naukowych są zbyt wysokie, natomiast etap prac rozwojowych jest niedoszacowany biorąc pod uwagę konieczność wytworzenia modelu i prototypu oraz przeprowadzenie badań w szerokim zakresie wymagań stawianych SpW. Dotyczy to (...) projektu >>Mikrofalowa broń obezwładniająca<<”. Ponadto w uwagach do ww. projektu aneksu IU postulował: „3. W Wykazie zadań, wyników i Punktów kontrolnych projektu MBO wskazanym jest ująć dodatkowo jako kamienie milowe zatwierdzenie w MON następujących dokumentów: OPK, ZTT, OPW, Orzeczenia z Badań Kwalifikacyjnych, a także Dokumentacji Technicznej Wyrobu (DTW)”. Zgłoszone przez IU do I3TO ww. opinie, uwagi i wnioski dotyczące projektu MBO zostały uwzględnione w stosownych dokumentach we wrześniu 2016 r., a w związku z tym IU uzgodnił te dokumenty.

Kontrola wykazała, że pomimo uzgodnienia przez IU projektu Wniosku o objęcie nadzorem przez MON projektu MBO, Wniosek ten nie został wdrożony do realizacji. W związku z tym IU w marcu 2017 r. poinformował⁸² I3TO i DNSW MON o dokonaniu oceny projektu na zgodność z umową. Stwierdził jednocześnie, że brak akceptacji Wniosku o objęcie przez MON nadzorem ww. projektu ogranicza możliwości członków ZN (delegowanych z MON) do wykonywania czynności określonych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 4 stycznia 2011 r. oraz pomija czynności tych osób przewidziane w decyzji Nr 59/MON z 28 lutego 2014 r. W związku z powyższym, IU monitował o przyspieszenie prac nad opracowaniem Wniosku o podjęcie czynności nadzoru przez resort obrony narodowej projektu MBO, uzasadniając to potrzebą wzmocnienia nadzoru projektu ze strony MON.

W maju 2017 r. IU przedstawił I3TO oraz DNISW MON opinię w zakresie dalszej realizacji projektu MBO, stwierdzając m.in., że „(...) biorąc pod uwagę wzrost ryzyka nieosiągnięcia celu i zakładanych efektów ww. projektu, tj.: brak możliwości opracowania technologii wytworzenia lampy żyrotronowej oraz deklarację Wykonawcy o braku doświadczenia niezbędnego do poprawnego wykonania umowy (...), należałoby rozważyć zasadność kontynuacji finansowania projektu”.

Stwierdzono, że instytucje MON zaangażowane w realizację projektu MBO, w związku z brakiem możliwości wykonania przez Wykonawcę postanowień umowy, w szczególności dotyczących wytworzenia/opracowania żyrotronu, zajmowały rozbieżne stanowiska. I tak:

- Sztab Generalny WP zaproponował, aby realizacja umowy była wstrzymana do czasu pozyskania przez Wykonawcę wszystkich niezbędnych podzespołów z importu, z zastrzeżeniem umożliwienia Wykonawcy rozliczenia kosztów tego zakupu⁸³,
- DNISW MON, IU oraz I3TO postulowały odstąpienie od realizacji umowy, ze względu na nieakceptowalne ryzyko nieosiągnięcia celów projektu MBO.

Minister Obrony Narodowej w dniu 8 listopada 2017 r., odnośnie realizacji projektu MBO, stwierdził, że „Ze względu na brak możliwości osiągnięcia przez Wykonawcę celu głównego, jak i zakładanych celów szczegółowych projektu pn. >>Mikrofalowa broń obezwładniająca<< (...) rekomenduje się podjęcie decyzji o przerwaniu realizacji projektu i jego rozliczeniu”⁸⁴.

Odnośnie uzyskanych celów z uczestnictwa IU w projekcie MBO, Szef IU stwierdził m.in.: „Eksperti IU zapewniają wsparcie merytoryczne koordynatorowi części badawczej projektu (I3TO), w znacznej części ukierunkowane na taką weryfikację prac badawczych, aby mogły one

⁸² Pismo wychodzące z IU nr VI/2844/17 z 7 marca 2017 r. w sprawie opinii projektu pn. „Mikrofalowa broń obezwładniająca”.

⁸³ Propozycja Sztabu Generalnego WP mogła skutkować tym, że zakup przede wszystkim lampy żyrotronowej u zagranicznego dostawcy mógł spowodować brak możliwości dalszego rozwoju technologii, gdyż prawa własności przemysłowej należeć będą w dalszym ciągu do podmiotu zagranicznego, co uniemożliwi rozwój technologii (krajowych) lamp żyrotronowych.

⁸⁴ W uzasadnieniu powyższego stanowiska podano m.in.: „(...) ryzyko osiągnięcia celu głównego, tj. opracowanie mikrofalowej broni obezwładniającej, jak i celów szczegółowych projektu, m.in. wytworzenia lampy żyrotronowej jest bardzo wysokie i nieakceptowalne. Wynika ono z niedoszacowania kosztów zakupu materiałów żyrotronowych, ponieważ nie są one dostępne na polskim rynku oraz z braku w kraju kadry naukowej specjalizującej się w technologii lamp próżniowych, elektroniki próżniowej i elektroniki wysokich napięć posiadającej w chwili obecnej niezbędny zakres wiedzy umożliwiającej opracowanie prototypu MBO”.

być realną podstawą do rozpoczęcia procesu opracowania prototypu SpW w trakcie fazy rozwojowej. Ponadto, wiedza nabyta w procesie nadzoru przedmiotowego projektu zostanie wykorzystana w ramach realizacji przez IU fazy analityczno-koncepcyjnej w zakresie pozyskania zdolności zdefiniowanej w WO kr. MIKROFALA”.

(dowód: akta kontroli str. 757-798, 829-832)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność w badanym obszarze.

III. Nadzór w zakresie realizacji projektów (prac) rozwojowych, w tym poprzedzonych badaniami naukowymi na rzecz obronności

W latach 2011-2012 NCBiR po rozstrzygnięciu pierwszych trzech konkursów, realizowało 36 projektów, z których w 28 uczestniczyli przedstawiciele IU. W powołanych (przez NCBiR) zespołach nadzorujących realizację projektów zaangażowanych było 46 przedstawicieli IU (członkowie zespołów). Działania ww. 46 członków zespołów nadzorujących wspierało 35 pracowników tzw. zaplecza, niezbędnych do merytorycznej i formalnej obsługi spraw w ramach nadzoru nad projektami. Zakres wsparcia przez pracowników tzw. zaplecza, dotyczył głównie procesu oceny merytorycznej rezultatów projektów, np. projektów koncepcyjnych, projektów wstępnych, założeń taktyczno-technicznych czy badań kwalifikacyjnych.

W latach 2013-2014 NCBiR rozpoczęło realizację kolejnych 25 projektów. IU dla wsparcia ich realizacji wydzielił kolejnych 35 przedstawicieli do zespołów nadzorujących oraz ok. 50 pracowników tzw. zaplecza. Łącznie w latach 2011-2014 IU uczestniczył w realizacji 50 projektów, a do ich nadzoru skierował ogółem 82 przedstawicieli, jako członków zespołów nadzorujących, oraz ok. 80 pracowników tzw. zaplecza.

Powyższe zaangażowanie IU powodowało znaczący wzrost obciążenia zadaniami pracowników IU w porównaniu do zadań jakie Inspektorat wykonywał dotychczas, co stanowiło zagrożenie dla wykonywania zadań na wymaganym poziomie merytorycznym. Kontrola wykazała, że dodatkowym utrudnieniem realizacji zadań przez IU był brak wspólnie, przez MON i NCBiR, ustalonych i zaakceptowanych dokumentów normatywnych. Dokumentami wymagającymi wspólnych, przez MON i NCBiR, ustaleń i akceptacji były m.in.: Regulamin zespołu nadzorującego⁸⁵ oraz umowy (cywilno-prawne), na podstawie których NCBiR zlecało wykonawcy realizację projektów badawczych lub rozwojowych z dziedziny obronności państwa oraz je finansowało i rozliczało.

Ustalono, że IU w latach 2013-2016 angażował się w prace związane z opracowaniem ww. dokumentów. Przykładowo w lipcu 2013 r. IU ocenił przedstawiony do konsultacji przez NCBiR projekt wzorca umowy na realizację projektów obronnych. IU w ocenie zawarł 34 propozycje uzupełnienia treści umowy, m.in.:

- „7. W razie wystąpienia istotnej zmiany okoliczności powodującej, że wykonanie umowy nie leży w interesie Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Zamawiający może odstąpić od umowy w ciągu np. 30 dni od powzięcia informacji o zaistniałych okolicznościach. W takim przypadku strony dokonują rozliczenia według stanu realizacji Pracy, zgodnie z Harmonogramem, na dzień powiadomienia Wykonawcy”;
- „15. Wyniki pracy wytworzone w zakresie objętym niniejszą umową stanowią własność zamawiającego”;
- „20. (drugie zdanie) Odpowiedzialność za wykonanie Pracy ponosi wyłącznie Wykonawca”;
- „22. Wykonawca oraz jego podwykonawcy i dostawcy nie mogą zatrudniać żołnierzy i pracowników resortu obrony narodowej, którzy są związani stosunkiem służbowym (praca) z Zamawiającym, bądź inną instytucją biorącą udział w procesie planowania, finansowania, nadzoru, odbioru i kontroli Pracy”.

⁸⁵ Regulamin pn. „Regulamin zespołu nadzorującego realizację programu strategicznego, programu lub projektu na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa”, zatwierdzony przez dyrektora NCBiR w dniu 5 lipca 2013 r.

Ponadto IU wniósł propozycje do projektu ww. Regulaminu. Zgłoszone propozycje dotyczyły m.in. odpersonifikowania wizji pozyskiwanego wyrobu, polegającego na tym, że nie zobowiązano żadnych instytucji w MON do opiniowania, uzgadniania i zatwierdzania w imieniu resortu dokumentów merytorycznych będących wynikiem nadzorowanych projektów. Przyjęta w NCBiR formuła była nie do zaakceptowania przez MON „(...) w kontekście uregulowań resortowych i instytucjonalnej, a niepersonalnej odpowiedzialności za przedstawiane oceny i dokumenty merytoryczne”.

W związku z powyższym, Szef IU wskazywał, że Inspektorat powinien być instytucją nadzorującą programy/projekty rozwojowe kończące się opracowaniem i badaniami prototypu, będące wynikiem bezpośredniej realizacji wymagań ujętych w WO, WTT, WZTT, ZTT.

Stwierdzono, że ww. propozycje Szefa IU dotyczące wzorca umowy oraz projektu Regulaminu zespołu nadzorującego przez NCBiR nie zostały wzięte pod uwagę. DPZ MON zwrócił się do IU 2 lipca 2013 r. o przedstawienie uwag i propozycji do projektu Regulaminu. W odpowiedzi, IU przesłał 12 lipca 2013 r. przedmiotowe uwagi i propozycje do dalszych prac wewnątrzresortowych, natomiast Dyrektor NCBiR ww. Regulamin zatwierdził 5 lipca 2013 r. Szef IU swoich przedstawicieli w zespołach nadzorujących projekty realizowane przez NCBiR zapoznał z zatwierdzonym Regulaminem, pomimo nieuwzględnienia jego uwag i propozycji.

W związku z powyższym, Szef IU poinformował Dyrektora DPZ MON⁸⁶ „(...)”, że IU do chwili obecnej nie otrzymał oficjalnie ani przedmiotowego Regulaminu ani formalnej dyspozycji podporządkowania się zasadom określonym w tym dokumencie. Proszę o wiążące stanowisko określające sposób postępowania przedstawicieli IU w zaistniałej sytuacji”.

IU w latach 2014-2015 kontynuował działania na rzecz określenia zakresu zadań przedstawicieli resortu obrony narodowej biorących udział w pracach ZN projekty NCBiR, m.in. poprzez wystąpienia do DNiSW MON. IU w wystąpieniach tych wskazywał, że brak uregulowań określonych wspólnie przez MON i NCBiR powoduje m.in. rozbieżności w podejściu do oceny wyników projektów. Według IU, tj. Koordynatora realizacji projektów „(...) przedstawiciele resortu obrony narodowej powinni oceniać rezultaty projektów NCBiR z perspektywy spełniania wymagań SZ RP. Wydaje się oczywistym, że taka idea była podstawą podjętych przez MON działań mających na celu uporządkowanie obszaru projektów realizowanych w NCBiR dla potrzeb obronności i w konsekwencji doprowadzenie do ich skorygowania, aby uzyskane efekty mogły być wykorzystane dla potrzeb SZ RP”. NCBiR natomiast od członków zespołów nadzorujących oczekiwało oceny zgodności uzyskanych efektów w stosunku do zawartych umów. W ocenie IU, „(...) takie podejście do odbioru rezultatów projektów i akceptacja przez przedstawicieli MON wyników, które jednoznacznie odbiegają od oczekiwań SZ RP, (...) zaprzecza w swojej istocie celom, dla których resort ON delegował swoich przedstawicieli do prac zespołów nadzorujących NCBiR i powołał koordynatorów projektów. Przyjęcie propozycji NCBiR, w sytuacji kiedy w przeważającej ilości projektów zawarte umowy nie precyzują szczegółowych wymagań na opracowywany wyrób, byłoby akceptacją przez przedstawicieli MON autorskiej wizji wyrobu proponowanej przez Wykonawcę, nie zawsze zgodnej z potrzebami SZ RP. W konsekwencji takie działania byłyby też podstawą do rozliczenia finansowego projektu, pomimo nieakceptowanych przez MON efektów (...)”.

W świetle powyższego, IU zwrócił się do DNiSW MON⁸⁷, tj. instytucji odpowiedzialnej w MON za koordynowanie współpracy z NCBiR, o wykładnię do dalszych działań przedstawicieli resortu będących członkami ZN powołanymi przez NCBiR, w zakresie sposobu dokonywania odbiorów wyników realizacji projektów. IU odpowiedzi nie otrzymał. Kontrola wykazała, że 10 sierpnia 2015 r. NCBiR ponownie wystąpił do IU⁸⁸, domagając się wydania dyspozycji członkom ZN (delegowanym przez MON), aby dokonali oceny merytorycznej realizacji projektów pod kątem zgodności z zapisami obowiązujących umów. W ww. piśmie Dyrektor NCBiR wskazał, że „W opinii Centrum (...) zadaniem powołanych zespołów jest merytoryczna ocena zgodności realizacji

⁸⁶ Pismo Szefa IU (nr wychodzący GS/9737/13 z 2 sierpnia 2013 r.) do Dyrektora DPZ MON dotyczące udziału przedstawicieli IU w nadzorze projektów realizowanych przez NCBiR.

⁸⁷ Pismo (wychodzące z IU) nr GS/8006/15 z 9 lipca 2015 r. dotyczące interpretacji zakresu zadań przedstawicieli resortu obrony narodowej uczestniczących w pracach zespołów nadzorujących projekty NCBiR.

⁸⁸ Pismo (wychodzące do IU) nr 16936 z 11 sierpnia 2015 r. dotyczące oceny realizacji projektów.

projektów z zapisami obowiązujących umów. Z protokołu Zespołu Nadzorującego ma jednoznacznie wynikać, czy wykonawca realizuje projekt zgodnie z podpisaną umową (...)

Po otrzymaniu ww. pisma z NCBiR, IU wystąpił⁸⁹ ponownie do DNiSW MON o jednoznaczne określenie zakresu zadań przedstawicieli resortu obrony narodowej uczestniczących w pracach zespołów nadzorujących projekty NCBiR. IU wskazał, że „Brak zdecydowanych ustaleń w tym zakresie uniemożliwia realizację przez Koordynatora prawidłowego nadzoru (...) i stwarza zbędne napięcia w relacjach Centrum – Koordynator”. Jako dowód istniejących napięć dołączył (kolejne) pismo NCBiR domagające się odbioru wyników realizacji projektów pod względem zgodności z umową, nie zaś potrzebami SZ RP.

Ustalono, że według stanu na 30 listopada 2017 r. IU był koordynatorem 18 projektów zleconych wykonawcom przez NCBiR. Ponadto Inspektorat na rzecz innych koordynatorów oddelegował swoich przedstawicieli do prac w 20 zespołach nadzorujących. Łącznie 45 przedstawicieli IU było członkami ZN, a ich działania wspierało dodatkowo ok. 70 innych etatowych pracowników Inspektoratu. Łącznie, realizację projektów zleconych wykonawcom przez NCBiR wspierało 115 przedstawicieli IU poprzez udział w zespołach nadzorujących.

Kontrola wykazała, że pomimo powyższego zaangażowania pracowników IU, zakres zadań Inspektoratu realizowanych na rzecz NCBiR został rozszerzony o kolejne obowiązki określone w decyzji Nr 132/MON z dnia 26 czerwca 2017 r. Decyzja ta nałożyła na IU m.in. obowiązek zatwierdzania dokumentów merytorycznych powstałych podczas realizacji wszystkich projektów rozwojowych w NCBiR, takich jak WZTT, ZTT oraz Ocena Projektu Koncepcyjnego.

(dowód: akta kontroli T. II, str. 685-708, 807)

Stwierdzono, że zakończone w terminie umownym trzy projekty rozwojowe (na kamerę nahałmową, celownik termowizyjny oraz modułowy integrator) nie były przydatne Siłom Zbrojnym RP wskutek niespełniania przez nie wymagań, tj. głównie WO.

Kontrola wykazała, że projekt rozwojowy dotyczący kluczowego środka rażenia Wojsk Lądowych, tj. nowego bojowego pływającego wozu piechoty (następca BWP-1, użytkowanego przez SZ RP od połowy lat osiemdziesiątych XX w.) projektowanego na podstawie WO kr. BORSUK, może osiągnąć poziom wdrożenia do produkcji przemysłowej – seryjnej do końca 2022 r. Należy zauważyć, że zgodnie z Planem Modernizacji Technicznej w latach 2013-2022, taki stan miał być osiągnięty na koniec 2018 r. poprzez dostawę Siłom Zbrojnym RP 18 wozów fabrycznie nowych z bieżącej produkcji.

Szef IU w kwestii powyższego oraz nabytych doświadczeń z uczestnictwa w zakresie nadzoru ustanawianego przez NCBiR nad realizowanymi projektami rozwojowymi stwierdził m.in., że „(...) procedury nadzoru prac rozwojowych prowadzonych w MON i nadzorowanych przez IU, są znacznie bardziej transparentne i efektywne niż proces nadzoru projektów prowadzonych przez NCBiR”. Podał ponadto, że „IU, jako Zamawiający rozpoczyna prace rozwojowe w oparciu o zaakceptowane w RON podstawy merytoryczne, szczegółowo określa w umowach etapy prac i oczekiwane ich efekty, (...) posiada własny potencjał merytoryczny (wiedzę) pozwalający na samodzielny nadzór pracy rozwojowej zarówno na płaszczyźnie technicznej jak i metodologiczno-proceduralnej. (...) Natomiast NCBiR nie dysponuje w swojej strukturze potencjałem i pracownikami mogącymi samodzielnie nadzorować projekt NCBiR w ww. płaszczyznach i jest zmuszone polegać całkowicie w swoich opiniach technicznych na zewnętrznych ekspertach oraz opierać się w procesie bezpośredniego nadzoru projektu na przedstawicielach innych Instytucji. Taki brak autonomiczności NCBiR sprowadza Centrum w wielu przypadkach do pozycji biernego obserwatora procesu nadzoru merytorycznego, nie wpływa korzystnie na dynamikę, sprawność oraz transparentność nadzoru, a w konsekwencji prowadzi do opóźnień w realizacji projektów. Dodatkowo przyjęty wielowarstwowy, o niejednoznacznie określonych wzajemnych powiązaniach, model nadzoru, w którym bierze udział znaczna ilość interesariuszy, np. Komitet Sterujący NCBiR, Dział zarządzania projektami obronnymi NCBR, Zespół Nadzorujący NCBiR, Koordynator, Departament Nauki i Szkolnictwa Wojskowego MON, Sekretarz Stanu w MON, Gestor, Sztab Generalny WP, Użytkownik sprzętu wojskowego, RPW, COL nie sprzyja przejrzystości kompetencyjnej i sprawności realizacji projektu”. Szef IU w konstatacji powyższej

⁸⁹ Pismo (wychodzące z IU) nr GS/9483/15 z 12 sierpnia 2015 r. dotyczące braku odpowiedzi na pismo IU w sprawie interpretacji zakresu zadań przedstawicieli resortu ON uczestniczących w pracach zespołów nadzorujących projekty NCBiR.

oceny stwierdził m.in., że warte rozważenia byłoby aktywowanie zaniechanego modelu dofinansowywania projektów dla obronności przez ministerstwo właściwe ds. nauki na podstawie umowy trójstronnej zawieranej pomiędzy MON – NCBiR – Wykonawca, gdzie NCBiR pełniłby w praktyce funkcję płatnika (jak jego poprzednik, tj. Komitet Badań Naukowych). Przedkładana propozycja dotyczyłaby tylko prac rozwojowych, gdyż projekty badawcze wymagają większej swobody wykonawców w poszukiwaniu nowych rozwiązań technologicznych.

Ustalone
nieprawidłowości W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność w badanym obszarze.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁹⁰, wnosi o podjęcie działań zmierzających do włączenia Inspektoratu Uzbrowienia do procesu ustalania tematów prac badawczych i rozwojowych zlecanych przez Ministra Obrony Narodowej do realizacji przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla Pana Pułkownika, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK, przysługuje Panu Pułkownikowi prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Departamentu Obrony Narodowej Najwyższej Izby Kontroli.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 20 lutego 2018 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Obrony Narodowej

Dyrektor
Marek Zająkła

Kontroler
Jan Słomiany
doradca ekonomiczny

.....
podpis

.....
Podpis

⁹⁰ Dz. U. z 2017 r., poz. 524.